

Эмблема
ЗКАТУ

Западно-Казахстанский аграрно-технический
университет им. Жангир хана

Биобиблиография ученых ЗКАТУ им. Жангир хана

**Бисенов
Сагиндык
Хамзиевич**

Уральск - 2021

**Западно-Казахстанский аграрно-технический университет
им. Жангир хана
Информационно-образовательный центр «Парасат»**

**Бисенов
Сагиндык
Хамзиевич**

Биобиблиографический указатель литературы

Уральск - 2021

УДК: 012:65
ББК: 91
Б 65

Составитель: Кудабаета Г. А. – старший библиотекарь
ИОЦ «Парасат»

Ответственный за выпуск: Есенаманова А. Б. - директор
ИОЦ «Парасат»

Бисенов Сагиндык Хамзиевич: биобиблиографический указатель литературы / ответств. за вып. А. Б. Есенаманова; сост. Г. А. Кудабаета, А. К. Куаталиева. – Уральск : ЗКАТУ им. Жангир хана, 2021. – 36 с.

Биобиблиографический указатель посвящен кандидату экономических наук, профессору С. Х. Бисенову.

Указатель содержит краткий очерк о трудовой, научной, педагогической и общественной деятельности С. Х. Бисенова, основные даты его жизни и деятельности. Научные труды в указателе расположены в хронологическом порядке, в пределах каждого года - по алфавиту. В именном указателе соавторов ссылки даются на порядковые номера работ, помещенных в хронологическом указателе трудов.

Указатель рассчитан на ученых и специалистов экономической науки, преподавателей, магистрантов, докторантов, студентов и библиотечных работников.

Алғы сөз

Ұсынылып отырған көрсеткіш Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті ғалымдарының биобиблиографиясы сериясының жалғасы болып табылады.

Көрсеткіш экономика ғылымдарының кандидаты, профессор Бисенов Сағындық Хамзаұлына арналған.

Биобиблиографияға профессор С. Х. Бисеновтың өмірі мен қызметі туралы материалдар және 1975-2014 аралығында жазылған ғылыми еңбектерінің тізімі берілген. Ғылыми еңбектер хронологиялық кезеңмен, тізім ішінде алфавит бойынша реттелген. Ғалымның экономика ғылымдары саласындағы жазған көптеген ғылыми еңбектері ауыл шаруашылық өндірісінде, оқытушылар мен студенттер арасында кеңінен пайдаланылуда.

Көрсеткішті құрастыру барысында Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-нің ғылыми кітапханасындағы каталогтар мен картотекалар пайдаланды.

Биобиблиографиялық көрсеткіш ғылыми қызметкерлерге, оқытушылар мен студент қауымына арналады.

Мәліметтер 2021 жылдың сәуір айына дейін жинақталған.

Предисловие

Предлагаемый указатель – продолжение серии биобиблиографий ученых Западно-Казахстанского аграрно-технического университета им. Жангир хана – посвящен кандидату экономических наук, профессору Сагындык Хамзиевичу Бисенову.

Его труды в области экономики и учета, финансов в условиях рыночной экономики востребованы студентами и молодыми учеными нескольких поколений.

Биобиблиография включает материалы, характеризующие жизнь и деятельность ученого, его публикации с 1975 по 2014 гг. Работы расположены в хронологическом порядке, внутри - в алфавитном порядке.

При составлении указателя были использованы каталоги и картотеки Западно-Казахстанского аграрно-технического университета им. Жангир хана.

Указатель рассчитан на ученых и специалистов в области экономики, бухгалтерского учета, финансов, преподавателей и студентов, библиотечных работников. Отбор материала закончен в апреле 2021 года.

Краткий очерк научной и общественной деятельности кандидата экономических наук, профессора С. Х. Бисенова

Сагиндык Хамзиевич Бисенов родился 15 апреля 1941 года в семье крестьянина, в поселке Долинный Теректинского района Западно-Казахстанской области. В 1958 году, окончив среднюю школу, поступил в Уральский техникум механизации сельского хозяйства Министерства высшего и среднего специального образования Казахской ССР. Трудовую деятельность начал в 1961 году в колхозе имени Чапаева Теректинского района.

В 1965 году, отслужив в рядах Советской Армии, С. Х. Бисенов поступает на экономический факультет Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института. В студенческие годы, будучи председателем студенческого профкома института, активно занимается общественной работой. В 1969 году решением ГЭК ему присваивается квалификация «Экономист по бухгалтерскому учету в сельском хозяйстве» и выдается диплом с отличием.

По окончании Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института Бисенов С. Х. был направлен на работу в совхоз Алмазный Чингирлауского района Западно-Казахстанской области, где был назначен заместителем главного бухгалтера совхоза.

С октября 1971 года С. Х. Бисенов начинает педагогическую деятельность. Работа заместителем главного бухгалтера совхоза помогла приобрести практический опыт, что помогло пройти по конкурсу на должность преподавателя, а затем старшего преподавателя кафедры «Бухгалтерский учет и анализ хозяйственной деятельности» Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института. В период с 1974 по 1976 годы, будучи молодым преподавателем, с огромным энтузиазмом приступает к работе заместителем декана экономического факультета, где ведет большую воспитательную работу со студентами. В 1976 году С. Х. Бисенов поступает по конкурсу в аспирантуру Московской сельскохозяйственной академии им. К. А. Тимирязева на очное отделение.

В 1978 году Бисенов Сагиндык Хамзиевич назначается главным бухгалтером Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института и, одновременно, по совместительству, занимается преподавательской деятельностью. Ответственная должность, требующая постоянного напряжения, несомненно, повлияла на его решение о переходе на заочное обучение в аспирантуре МСХА им. К.А. Тимирязева. С 1983 по 1987 годы С. Х. Бисенов проводит активную работу по внедрению передовых форм и методов учета на предприятиях сельскохозяйственного производства. Так, совместно с профессором К. Г. Ахметовым, доцентом В. Д. Исмагуловым и другими преподавателями факультета, в колхозах и совхозах Западно-Казахстанской области, С. Х. Бисенов приступил к внедрению коллективного и арендного подряда и новую для рабочих систему внутрихозяйственного расчета чеками. Сагиндык Хамзиевич неустанно обучал специалистов и непосредственно помогал внедрять арендный подряд и чековую форму контроля затрат в подразделениях сельскохозяйственного производства. Поистине настольной книгой по рациональной организации бухгалтерского учета для практических работников, специалистов экономических служб, стала публикация, подготовленная при непосредственном участии С. Х. Бисенова, «Методические рекомендации по организации внедрения чековой формы контроля затрат при внутрихозяйственном расчете». Передовая система взаиморасчетов нашла свое применение практически во всех хозяйствах области и помогла многим хозяйствам области перейти на самофинансирование и самоокупаемость.

По всей области успешно работали финансово-расчетные центры, рекомендованные научным коллективом института, в составе которого активно участвовал С. Х. Бисенов. Получили всеобщее одобрение и стали широко применяться в колхозах и совхозах нашей области рекомендации С. Х. Бисенова по объединению

бухгалтерской и экономической служб. Наиболее успешно данный опыт был осуществлен в колхозе «Красный Октябрь» Бурлинского района, где во главе этой единой службы стал наш выпускник Абдрахманов Марат Маулетжанович, ныне кандидат экономических наук.

В 1988 году С. Х. Бисенов переходит на партийную работу и становится инструктором экономического отдела областного комитета Компартии Казахстана, где занимается вопросами реализации внутрихозяйственных рыночных отношений. В эти годы, в целях повышения квалификации работников учета, он регулярно читает лекции по повышению эффективности сельскохозяйственного производства в Областном обществе «Знание».

В 1991 году С. Х. Бисенов назначается проректором по экономическим вопросам и главным бухгалтером Западно-Казахстанского аграрного университета. В те трудные перестроечные годы, Сагиндык Хамзиевич внес большой вклад в развитие экономики родного университета. Началась перестройка, прекратилось финансирование института, и надо было самостоятельно находить пути решения каждодневных проблем. При непосредственном участии проректора по экономическим вопросам С. Х. Бисенова, институт не только «выжил», но и сохранил свою материально-техническую базу.

Под его руководством были проведены мероприятия по организации перехода к рыночным отношениям по университету. В частности, был осуществлен перевод отдельных структур университета на хозрасчетную основу с элементами рыночной экономики. В то же самое время, он не прерывал свою наставническую деятельность, передавая свои знания и жизненный опыт любимым студентам, ведя лекционные занятия на кафедре «Финансы и кредит».

Учитывая достижения в научной и учебно-методической деятельности, наличие учебно-методических разработок, в том числе с грифом Министерства образования и науки, а также активное участие в подготовке высококвалифицированных специалистов и в общественной жизни университета Бисенову Сагиндыку Хамзиевичу ВАК, при Кабинете Министров Республики Казахстан в 1993 году присвоил ученое звание доцента.

С 1999 года доцент Бисенов Сагиндык Хамзиевич полностью посвящает себя научной и педагогической деятельности, работая начальником департамента, а затем заведующим кафедрой «Финансы и кредит» Западно-Казахстанского аграрного университета. В должности заведующего кафедрой, он много внимания уделяет оснащению кафедры учебно-методическими и практическими материалами по всем дисциплинам кафедры. Под его руководством деятельность кафедры организуется в тесном контакте с областным финансовым органом, с налоговыми комитетами и банковскими организациями, что позволяло расширять мировоззрение студентов и показывать практическое применение теоретических знаний. Будучи доцентом, Бисенов С. Х. ведет многогранную деятельность по совершенствованию методики преподавания, неустанно развивая и совершенствуя традиционные, и внедряя активные формы обучения студентов.

В июле 2001 года С. Х. Бисенов переходит в Западно-Казахстанскую гуманитарную академию на должность исполняющего обязанности проректора по учебной и научной работе, а с 1 сентября того же года назначается ректором этой академии. В этом же году Бисенов Сагиндык Хамзиевич успешно защищает диссертационную работу на соискание ученой степени кандидата экономических наук и на заседании диссертационного совета в Московской сельскохозяйственной академии имени К. А. Тимирязева ему присваивается ученая степень кандидата экономических наук.

Решением Ученого совета от 14 апреля 2011 года Бисенову Сагиндыку Хамзиевичу присвоено академическое звание профессора ЗКАТУ имени Жангир хана.

Профессор Бисенов Сагиндык Хамзиевич и сегодня продолжает успешно вести научную и учебно-методическую деятельность по изучению проблем и путей совершенствования кредитования сельскохозяйственного производства. За время своей

производственной и научно-педагогической деятельности в университете, а это трудовой путь длинной в 40 лет, кандидат экономических наук, профессор С. Х. Бисенов опубликовал более ста научно-методических работ, среди них, многочисленные учебные пособия, рекомендации и научные статьи в различных отечественных и зарубежных изданиях. Учебное пособие по курсу «Финансы сельского хозяйства» переработанное им, и сегодня остается актуальным и востребованным в учебном процессе. Под его руководством успешно защитились и работают в различных отраслях производства, а также в высших учебных заведениях более 200 дипломников.

Работая старшим преподавателем, заместителем декана, доцентом, заведующим кафедрой, проректором по экономике, ректором, кандидат экономических наук, профессор Сагиндык Хамзиевич Бисенов внес большой вклад в дело воспитания и подготовки высококвалифицированных кадров сельскохозяйственного и других отраслей производства.

Научные знания, эрудированность, доброжелательность, открытость и большая любовь Бисенова Сагиндыка Хамзиевича к своей работе и родному вузу вызвали заслуженное уважение среди коллег университета и работников Западно-Казахстанской области, а также других областей Казахстана и ближнего зарубежья.

За рациональную организацию бухгалтерского учета, своевременное и качественное представление отчетности Бисенов Сагиндык Хамзиевич неоднократно награждался Главкомом ВУЗов Министерства сельского хозяйства СССР, грамотами, благодарностями, премиями.

За активную работу Бисенов Сагиндык Хамзиевич отмечался премиями и грамотами Областного общества «Знание».

За многолетнюю плодотворную деятельность по подготовке специалистов для экономики страны кандидат экономических наук, профессор Бисенов Сагиндык Хамзиевич был награжден Почетной Грамотой Министерства образования и науки Республики Казахстан.

**Основные даты жизни и деятельности
кандидата экономических наук, профессора С. Х. Бисенова**

1941	15 апреля родился в пос. Долинное Теректинского района Западно-Казахстанской области
1958	Окончил среднюю школу в пос. Долинное
1958-1961	Обучался в Уральском техникуме механизации сельского хозяйства
1962-1965	Служба в рядах Советской Армии
1965-1969	Учеба в Западно-Казахстанском сельскохозяйственном институте на экономическом факультете
1969-1971	Заместитель главного бухгалтера совхоза Алмазный Чингирлауского района
1971-1972	Преподаватель кафедры «Бухгалтерский учет и анализ хозяйственной деятельности» Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института
1972-1974	Старший преподаватель кафедры «Бухгалтерский учет и анализ хозяйственной деятельности» Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института
1974-1976	Заместитель декана экономического факультета Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института
1976-1978	Аспирант Московской сельскохозяйственной академии им. К.А. Тимирязева
1978-1983	Главный бухгалтер Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института
1983-1984	Старший преподаватель кафедры «Бухгалтерский учет и статистика» Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института
1984-1986	И. о. зав. кафедры «Бухгалтерский учет и статистика» Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института
1986-1988	Старший преподаватель кафедры «Бухгалтерский учет и статистика» Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института
1988	Инструктор экономического отдела областного комитета Компартии Казахстана
1988-1991	Заместитель декана экономического факультета Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института
1991	И. о. доцента «Бухгалтерский учет и аудит» Западно-Казахстанского аграрного университета
1993	ВАК, при Кабинете Министров Республики Казахстан присвоил ученое звание доцента
1991-1999	Проректор по экономическим вопросам – главный бухгалтер Западно-Казахстанского аграрного университета
1999-2001	Начальник департамента, заведующий кафедрой «Финансы и кредит» Западно-Казахстанского аграрного университета
2001	Присвоена ученая степень кандидата экономических наук
2001-2004	Ректор Западно-Казахстанской гуманитарной академии
2004 - 2011	Доцент кафедры «Финансы» Западно-Казахстанского аграрно-технического университета им. Жангир хана
2011-2013	Профессор кафедры «Финансы» Западно-Казахстанского

	аграрно-технического университета им. Жангир хана
2013-2019	Профессор кафедры «Учет и финансы» Западно-Казахстанского аграрно-технического университета им. Жангир хана
2019 –2020	Профессор кафедры «Экономика и аудит» Западно-Казахстанского аграрно-технического университета им. Жангир хана
С 2020 - по настоящее время	Профессор высшей школы «Экономика и аудит» Западно-Казахстанского аграрно-технического университета им. Жангир хана

Поздравления ЮБИЛЯРУ от коллег, друзей

Өмірі де, ісі де өнегелі ұстаз

Қ. Қ. Бозымов

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің Ардагерлер Кеңесінің төрағасы, ауыл шаруашылық ғылымдарының докторы, профессор

Университетте біреуімізге аға, біреуімізге іні, бәріміз сыйлайтын, ақ пейілі мен ізгі тілегі келісімді, әзілі әрқашанда даяр тұратын бір кісі бар. Аты оның - Бисенов Сағындық Хамзаұлы.

Бұл кісі осы университеттің түлегі. Бірақ бір кездегі Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институтына ол кездейсоқ келген жоқ. Орал ауыл шаруашылығын механикаландыру техникумын бітіріп, ауылда, кеңшарда қызмет істеп, Армия қатарында борышын абыроймен атқарып, есейіп, білімін одан әрі жалғастыру мақсатында институттың күндізгі бөліміне түскен. Мына бір қызық, ақылға қонбас жайтты айта кетейік: Сағындық Хамзаұлы институтта оқып жүргенде төрт жарым жыл бойы бір де бір пәннен «төрт» деген баға алмапты ғой! Өне бойы «бес» алып отырған. Оқуға, білімге деген ынталылығын осыдан-ақ байқауға болады. Студент кезінде институттың студенттік кәсіподақ комитетінің төрағасы болып, қоғамдық жұмыстарда белсенділік танытты.

Өзін оқуға жіберген кеңшарда бірер жыл жұмыс істеп, қайтадан институтқа жұмысқа қабылданады.

Сағындық Хамзаұлы - нағыз профессионал - бухгалтер. Бұл жұмысты бүге- шегесіне дейін біледі. Және есептеу ісі оны еш уақытта жалықтырып көрген емес.

Институтта, университетте атқарған қызметтері: ассистент, аға оқытушы, деканның орынбасары, доцент, кафедра меңгерушісі, экономика саласындағы проректор және бас бухгалтер, 4-5 жыл Оралдағы Гуманитарлық Академияда проректор, сосын сол оқу орнында ректор болып істеген.

Осы жұмыстардың барлығында да бұл кісі алдыңғы қатарда, әріптестерінің, студенттерінің құрметіне бөленіп жүрді.

Сағындық Хамзаұлы - жақсы мағынасындағы практик. Жоғары оқу орнында жүргенде де оның облыстағы шаруашылықтармен байланысы үзілген жоқ. Көптеген шаруашылықтарда алғаш рет бақылаудың чектік түрін (чековая форма контроля) және жалға беруді, мердігерлікті (арендный подряд) енгізген біздің Сағындық Хамзаұлы. Университеттің ардагер ұстазы марқұм Ким Ғұсманұлы бұл жөнінде жақсы айтқан екен: «Бисеновтың атын шығарған - чек, ал чектің атын шығарған - Бисенов». Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарында ауыл шаруашылық өндірісіндегі осы формаларды тегістей енгізіп, жүзеге асырғанда сол кездегі қиындықтарды жеңу жеңіл болатын еді дейді мамандар. Қайда болмасын, Сағындық Хамзаұлы үнемділік мәселесін алдыңғы қатарға қояды, қызметкерлерді үнемділікке, қаражатты есептеуге үйретіп келеді.

Облыс басшылары шаруашылықтарды аралағанда институт ректорымен келісіп, Сағындық Хамзаұлын ертіп шығатын кездер болған. Сондай бір сапарда облыстық партия комитетінің екінші хатшысы, Социалистік Еңбек Ері Вера Васильевна Сидорова былай деген екен: «Егерде институттың оқытушыларының бәрі бірдей Сағындық Хамзаұлындай істің жайын білетін болса, онда мұндай институтпен жұмыс істеуге болады».

Сакең практикалық жұмыстармен баса шұғылданып жүріп, диссертация жазуға, қорғауға көпке дейін уақыты болмай жүрді. Қызы - Светлана Сағындыққызы, күйеу баласы - Абдрахманов Марат, інісі Бисенов Ғимран Сағынұлы кандидаттық диссертациялар қорғады. Сакең болса, кітаптар, оқу- әдістемелік құралдар, көптеген мақалалар жазумен шектелді. Бірақ диссертацияға кірісуді кейінге қалдыра берді. Республикалық ЖАК Сағындық Хамзаұлына қорғатпай-ақ 1993 - жылы жарық көрген еңбектерінің негізінде доцент атағын берді.

Сағындық Хамзаұлы 1976 -1978 жылдары екі жылдай К.А.Тимирязев атындағы ауыл шаруашылық Академиясында күндізгі аспирантурада оқыды. Бірақ әртүрлі жағдайларға байланысты және институт басшыларының өтінуімен аспирантураны аяқтамай, институтқа бас бухгалтер болып қайта оралды. Осы арада кәсіпорынның, жоғары оқу орнының бас бухгалтер деген ерекше және өте жауапты жұмыс екен деген ой келеді.

«Ештен кеш жақсы» дегендей, Сағындық Хамзаұлы 2001 жылы Мәскеуде К.А.Тимирязев Академиясында экономикадан кандидаттық диссертация қорғады.

Сағындық Хамзаұлы орыс бауырлар көбірек болған Теректі ауданында туып, мектепті де, институтты да орыс бөлімінде бітіріп, жазып жүрді. Бірақ еліміз тәуелсіздік алғаннан кейін мемлекеттік тілді тиянақты меңгеруге құлшына кірісті. Соның арқасында қазір бұл кісі студенттерге, магистрантарға екі тілде дәріс оқып, екі тілде жазатын халге жетті.

Сағындық Хамзаұлына мерейлі жасқа толған күні «жасыңызға жас қосыла берсін, саулығыңыз зор болсын, ақылығыз бен әзіліңізді айтып арамызда жүре беріңіз», - деген тілек айтқым келеді.

Сағындық туралы

Т. Х. Рысқалиев

философия ғылымдарының докторы, профессор

Бухгалтер жөнінде жазамын деп ойламап едім. Былай қарағанда, бұлардың маған үш қайнаса сорпасы қосылмайтын сияқты. Бұлар санмен, есеп-қисаппен әуре болады, мен болсам, адам, дүние, объект, субъект, өмір жайлы ойланып, толғанам, Бұларға керегі сан болса, маған керегі сапа. Бірақ турасын айтсақ, бірінсіз бірі жоқ. Кейде сапаға тұрар, сапаға бермес сан болады. Оқушыға, оның ата-анасына, мұғалімге «5» деген сан озық, үздік, ынталы деген мағынаны білдіреді. Кейде біреуді «бір» де болса, бірегей деп пір тұтамыз. Абай - біреу, екінші Абай болмайды. Құдай - жалғыз, жалғыз да болса, барлық заттың өлшемі болып табылады. «Екі» деген қарама-қарсы жақтарды білдіреді. Олардың қатынасы, күресі, бірлігі «үшті», триаданы, синтезді, екеуіне де ортақ қасиетті, бірінсіз бірі болмайтынын білдіреді. Сөйтіп барлық сандардың мән-жайын ашуга болады.

Бірақ мені Сәкеңе жақындататын нәрсе - мамандықтан гөрі адамдық, мені қызықтыратын, мен үшін үлгі болып табылатын адами қасиеттері. Мен әр уақытта осындай біртуар ерекше адамдармен дос, әріптес болғанымға мақтанамын, шүкіршілік етемін. Анау маған қарамайды, мынау мені менсінбейді. «Мейлі» деймін де жүре берем. Оның есесіне, өйткені, мені Сәкең жақсы көреді, мені бір кезде әйелдер жақсы көрді, мүмкін, қазір де жақсы көретін шығар. Демек, тектен тек жер басып жүрген жоқ екенмін деймін. Адам анда-санда өзіне өзі үніліп, өзіне өзі риза болып, өзін мақтаныш етуіне болады. Тек соған негіз болса. Біздің Сәкең өзіне өзі риза бола алады. Мен байқамай, өзім

жайлы айтып кетіппін ғой. Менің бүгінгі айтайын дегенім Сағындық Хамзаұлы жайлы.

«Сен маған досыңның кім екенін айт, мен саған сенің кім екеніңді айтайын» дейтін нақыл сөз бар. Енді сол досымыздың кім екені, қандай екені туралы бірер сөз.

Бұл кісі - қазіргі заманда сұранысқа ие болатын нағыз профессионал. Ауыл шаруашылық техникумын бітіріп, шаруашылықта мамандығы бойынша қызмет атқарып, ауыл шаруашылық институтының күндізгі бөлімінде оқуын жалғастырып, қайтадан өндірісте жұмыс істеп, білімін толықтырған, тәжірибесін ұштаған, теория мен практиканы үйлестіре білген. Кейін институтқа жұмысқа орналасып, жоғары оқу орындарда оқытушылық қызметтің барлық сатысынан өткен: ассистент, аға оқытушы, деканның орынбасары, доцент, кафедра меңгерушісі, проректор, ректор.

Көп жылдар Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институтында бас бухгалтер тер болып істеген. Оқытушы ретінде де, бас бухгалтер ретінде де Сағындық Хамзаұлы экономика, бухгалтерлік есеп мамандықтары саласындағы барлық теориялық және практикалық жаңалықтарды, өзгерістерді дер кезінде біліп, игеріп, өз жұмысында пайдаланып отырған. Шаруашылықтармен іскерлік қарым-қатынастар орнатып, ғылымдағы жаңалықтарды өндіріске енгізуге қол ұшын беріп отырған. Бақылаудың чектік түрі деген шығып еді, оны облыстағы шаруашылықтарға енгізген біздің Сәкең. Сәкенді құрдастары «чеккист» деп атайды екен. Атынан адам қорыққандай. Оны бұлай атаудың себебі - әлгі чекті енгізуімен байланысты екен. Мердігерлік (арендный подряд) деген пайда болды. Ол оны да игеріп, өмірге енгізуге ат салысты.

Сағындық Хамзаұлының жұмыс стиліне тән қасиет - жаңаша ойлау, өзін өзі ақтаған тәсілдер мен жаңа тәсілдерді ұштастыра пайдалану.

Институтта, университетте Сәкең екі тілде дәріс оқып, практикалық сабақтар жүргізіп келеді.

Теория мен практиканы қатар алып жүруі, өндірістегі тәжірибені, теориялық тұрғыда жарық көрген мақалаларында тұжырымдай білуі негізінде Республикалық ЖАК Сағындық Хамзаұлына қорғатпай-ақ доцент ғылыми атағын берді.

Кезінде Сәкең Мәскеудегі К. А. Тимирязев атындағы ауыл шаруашылық Академиясында күндізгі аспирантурада оқыған болатын. Сол Академияда кейінірек экономика мамандығы бойынша кандидаттық диссертациясын қорғады. Ғылымда «ерте», «кеш» деген болмайды. «Сабақты ине сәтімен» дейді қазақ. Сәті солай келсе, солай істеу керек.

Қазыбай Қараұлының айтуынша, институтта оқығанда Сағындық бірде бір рет «4» деген баға алмапты. Өнебойы «5» алады екен. Бұл дұрыс емес қой. «Ынтымақтастық» деген болмай ма? «4» те келісті баға ғой (әзіл үшін). Бірақ Сәкеңнің оқуға, білімге деген ынтасы сондай, оқып жүргенде бір де бір қапы жібермеуге тырысыпты.

Сағындық Хамзаұлы сонымен бірге облыс басшыларына ұнаған оқытушылардың бірі. Несімен дейсіз ғой? Біліктілігімен, істің жайын терең білуімен. Бір кезде үгітшілер тобы деген болатын (пропгруппа). Облыстық партия комитеті анда-санда ғалымдарды, оқытушыларды үгіт-насихат жұмысына тартып, обком қызметкерлерімен бірге аудандарға жібереді. Сәкең экономика жағын жете білгендіктен, секретарлардың өзі қасына ертіп жүргенді жақсы көреді.

Сағындық Хамзаұлы - студенттерді ерінбей, жалықпай үйрететін ұстаз, тәрбиеші. Студенттерге талабын, тілегін жеткізе біледі. Ал диплом жазатын студенттермен жұмысы оның қандай шыдамды екенін көрсетеді. Студенттің жұмысын, әрине, өзі жазбайды, бірақ өзі жазғаннан гөрі күші мен уақытын жұмсайды.

Әрқашанда Сәкеңнің әңгімесі қызық, әзілі өткір, Роза келініміз бен бірге әңгіме айтып, ән салғанда олар отырған орта өнер ошағына айналып жүре береді. Ұзағынан болғай деп тілеймін.

Алдыңғы толқын ағалар...

Б. Г. Шинтемирова

Батыс Қазақстан
инновациялық-технологиялық университетінің
профессоры, т.ғ.д.

Осындай адам өміріндегі белгілі бір белестерден өтер шақта өткен кезеңдердің шұғылалы сәттерін еске алатын жақсы әдет бойынша, мен де Сағындық ағамыз турасында өз лебізімізді білдіргенді жөн көрдім.

Ағаның ұстаздық жолын, ғылымдағы табыстарын өзі ұзақ жылдар еңбек еткен ұжымы менен гөрі жақсырақ білетін шығар деген оймен, мен Сәкеннің адами қасиеттері туралы жазайын деп ойладым.

Біздер, бір топ оқу бітіріп, жолдамамен Алматыдан Оралға келген жастар едік. Біз келген жылдары қала көлемі шағын ғана болатын. Қалада орналасқан екі жоғары оқу орнының оқытушылары бәрі болмағанмен көпшілігі бірін-бірі жақсы танитын. Бір-бірімізбен мидай араласпасақ та, ортақ дос-жарандардың дастархандарында, қалааралық қоғамдық-мәдени шараларда Сағындық ағаны жиі кездестіретінбіз. Қазірде көп өзгере қойған жоқ қой, ол кезде ағамыз жап-жас. Қазіргісіндегідей қағілез, ақкөңіл, көрген жерде адамға жақсы сөз айтып көңілін көтеруге тырысып тұратын, өзіне ғана тән жеңіл ғана әзілі бар, әр уақытта мунтаздай тап-таза, жинақы, көңілі келгенде жағымды дауысымен өзі де әу деп жіберетін, қасында өзі әнші, өзі әдемі, ботагөз Роза жеңгеміз бар, ойын-тойларда екеуі жарқырап жүреді. Содан бері қарай қарап отырсақ, біраз уақыт өтіпті, заман өзгеріпті, заманына қарай адамдары да өзгерді ...

1990 жылдардың аяғында Орал қаласында іргесін қалаған жаңа бағыттағы жеке оқу орындары қурыла бастаған кезде, солардың бірі болып - Батыс Қазақстан гуманитарлық академиясы да бой көтерген еді. Өзім біраз жылдар тауқыметін көріп, сол кезде әбден шаршап кеттім білем, ойыма осы оқу орнының жүгін бірге көтерісетін, осы саланың ыстық-суығына шындалған, сенімді, білікті азаматтардан жаңа күш тарту қажет шештім. Оның үстіне 2000 жылы академияға оқу ғимаратын сатып алғанбыз. Ол өзі қайта қуру үрдісі басталғалы «жетімсіреп» қалған, көп жөндеу жұмыстарын қажет ететін, азып-тозыңқыраған ғимарат екен. Осыған көшерімізді де, көшпесімізді де білмей, екі ұдай ойда жүргенбіз. Біздің ұжымға Сағындық Хамзаұлы, Амангелді Рүстемұлы, Баян Сабырқызы, Мәрзия Жұмашқыздары т.б. келуімен «тәуекел» деп көшіп алдық.

Сағындық аға бастапқыда оқу ісінің проректоры болды, екі айдан соң осы оқу орнының ректоры қызметін атқарды. «Үлкен үйге не қажет болса, отау үйге де сол керек» демекші, министрліктің талабы бойынша құрылғандарына бір ғасырға жуық университеттердің атқарар міндетін, аяқтарына жаңа тура бастаған оқу орындары да атқаруға, квалификациялық талаптарға сәйкес болуға міндетті болды. Сол себепті күнделікті жұмыс бастан асып жатқанда, «қайда барсақ та, Қорқыттың көрі» бірінен соң бірі тексерістен көз ашпадық. Біреуінен қутылып, жаңа басымызды көтере бергенде екіншісі келіп тұрады, оны шығарып салып, есімізді жинар-жинамастан үшіншісі келеді. Тап осы, академияның ең бір «қызғылықты» кезеңіне Сағындық ағамыз тап болды.

Жалпы адамның шын бет-бейнесі осындай сын сағаттарында білінетін шығар. Сағындық ағамыз «мынау менің лауазымдық қызметіме сай, мынау мен атқаратын шаруа емес» деп қараған жоқ, керек десеңіз, шаруашылық бөлімдері қызметкерлерімен бірге қолдап істейтін жұмыстарға да түсіп кететін.

Жеке оқу орнының мемлекеттіктен оқу-тәрбие, ғылыми жұмысты ұйымдастыруы, оқытушы-профессорлары мен көмекші оқу персоналына қойылатын талап бойынша айырмашылығы жоқ болғанымен, ал ұжым ішіндегі тыныс-тіршілігінде, басқару стилінде, қызметкерлер арасындағы қарым- қатынасында, жұмыстың ұйымдастырылуында байырғы оқу орындарына қарағанда біраз өзгешелік те бар. Мұнда ұжым, «үлкен отбасы» сияқты. Осы «үлкен отбасын» басқаруда, оның үстіне оқытушы-профессорларды жинақтау, оны

тұрақтандыру үрдісі жүріп жатқан жағдайда ұжымның бірінші басшысынан үлкен біліктілікті, тәжірибені, төзімділікті талап ететіндігі сөзсіз. Бұл жөнінде Сағындық Хамзаұлы өзінің өмірден жинақтаған, түйіндеген ойларын, күш-жігерін аянып қалмады.

Біз бірге жұмыс жасай жүріп, кейде орайы келгенде ағамызбен сырласып та қоятынбыз. Сондай әңгімелерден соң біздің Сағындық ағамызға деген сыйластығымыз арта түскендей болатын.

Балалық және жастық шағы соғыстан кейінгі ауыр кезеңдермен тұстас келген ұрпақтың өкілі болғандықтан, сол күндердің ауыртпалығын көтере жүріп, мектеп бітірген соң еңбек етіп, әскер қатарында борышын атқарып барып, Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтына түсіп, оны үздік бітіріп шығады. Әулеттегі үлкені болғандықтан артынан ерген бауыр, тума-туыстар мен туған ағадан қалған ұл-қыздарды өсіріп-жетілдіру, жоғары білім алуына көмектесу, өз беттерінше өмір жолын бастауға тәрбиелеу жүгін арқалады. Әке орнына әке, аға орнына аға болып өсіріп-өндірген бауырларының халқымызға қалаулы азаматтар болып өскендігін қала жұртшылығы жақсы біледі. Бұл да кез келген адамның бойынан табыла бермейтін ұлы қасиеттердің бірі деп білемін.

Ағамыздың мен білетін тағы да бір табиғи мінезі - бұл кісінің өн бойында «мынау болады, мынау болмайды» деп өзі мөлшерлеп қағып қойған «қазық» бар. Оны қазақшалап «үстаным» деп жатады, кейде орысшалап «стержень» дейміз, ұқсастау мағынада «принцип» деп те аламыз. «Адамның екінші аты «пенде» демекші, жасыратыны жоқ, осы пенделіктен қай-қайсымыз да «құралақан» емеспіз той. Кейде Сәкеңе әзілдеп, «сіз көп жұмыстардың басында отырдыңыз, материалдық мүмкіншілігі бар жерлерде де басшы болдыңыз, қайта құру басталған кезде біраз адамдар біршама дүниелерді жекешелендіріп алды. Сіз неге алмадыңыз? Ен болмаса неге жеке үй салмадыңыз? - дейміз ғой. Сәкең рахаттанып күліп алады да «есесіне мен тыныш ұйықтап жүрмін, ана жаққа кім не алып кетер екен көре жатарсыздар» дейтін.

Жалпы ағаның барлық бітім-болмысынан қанағатшыл екендігі, «әсіре қызылдан» гөрі мазмұнды нәрсеге бой ұратындығы көрініп тұрады.

Адамның көп уақыты жұмыста өтеді ғой. Өмір болған соң әртүрлі ахуалдар кездесіп жатады. Сондайда Сағындық ағаның біреуді бір күндегенін, не ғайбаттағанын естімеспін. Біреулердің өмірдегі әділетсіздіктерін, біреуге жасаған қиянаттарын айыптап, жастар жағы эмоцияға беріліп жатқанда, Сәкең, сабырмен бәріне ақтап алатын себеп-салдарлар тауып, түсіндіруге тырысатын.

«Жақсымен өткен бір күнің, жаманмен өткен бар ғұмырыңнан артық» демекші, өз басым Сағындық ағамен аз ғана жылдар бірге жұмыстас болсам да, көп нәрсені үйрендім деп айта аламын. Жауапкершілік, қызметтестермен қарым- қатынастағы сабырлылық, кей сәттердегі жабырқау көңіл-күйінді жұмысқа ала келмеу, өзің туралы сырттай айтылған жайсыз нәрселерді естісең де ол адамға ренжімеу, одан жоғары тұру, құжаттарға мұқияттылық, жоспарланған нәрселердің заңдылығы жағына көңіл бөлу т.т. айта берсек толып жатыр.

Осындай жақсы аға, адал жар, асқар таудай әке, немерелерінің сүйікті атасы Сағындық Хамзаұлы да өзіне бұйырған жасын тойлағалы отыр. Ағамыз өмірде өз орнын да, өз бақытын да тапқан адам. Қадыр ағамызша айтқанда:

Көңіл шіркін тыпыршыған қамаулы ат,

Жетпісте де бақытыңды қал аулап.

Үлкен жүрек күн емес пе,

Күн деген

Батқанда да батпаушы ма ед алаулап!

Деніңіз сау болып, отбасының бақытына, өзіңізге жақсылық тілеуші дос- жарандар мен тума-туыстардың қуанышына ұзақ жасаңыз, жақсы Аға!

Настоящий «чекист»

В. Д. Исмагулов

кандидат экономических наук, доцент,
член корр. АЕН

Сагындык Хамзиевича Бисенова я знаю со студенческих лет. Мы учились на разных факультетах в одно время, я - на агрономическом, а он на экономическом - постигал азы бухгалтерского учета.

Однажды декан нашего факультета Слесарев В. Н. подходит и говорит, что ничем меня не может отблагодарить в связи с выполнением мною, одним из первых в институте, норматива кандидата в мастера спорта по велогонкам на шоссе. На что я ответил, что мне никаких наград не нужно, только отпускаяйте меня на соревнования, а экзамены и зачеты я все сдам сам. Но все-таки Владимир Николаевич ходатайствовал, и студенческий профком выделил мне пособие в размере одномесячной стипендии (35 рублей). Председателем профкома был Сагындык Хамзиевич. Так состоялось наше первое знакомство.

Позднее, через 12 лет после окончания в 1970 г. института, (9-ти лет работы на производстве в сельском хозяйстве, учебы в аспирантуре ТСХА и защиты кандидатской диссертации), мы с Сагындык Хамзиевичем более 10-ти лет работали на экономическом факультете: готовили кадры экономистов и бухгалтеров, занимались научно-исследовательской и внедренческой работой по хозяйственной тематике, часто выезжали в командировки, практически, во все хозяйства нашей области.

В Сагындыке Хамзиевиче привлекали такие черты его характера как дружелюбие, спокойствие, глубокие знания, жизненная мудрость. В 1983 году началось активное внедрение коллективного арендного подряда, внутривозвращенного расчета и передовых форм управления сельскохозяйственным производством. Активное участие в этой работе принимал Бисенов С. Х. Это о нем покойный профессор К. Г. Ахметов сказал: «Чек создал Бисенов, Бисенова создал Чек», имея в виду введение в систему внутривозвращенного расчета чековой системы взаиморасчетов. Рабочие совхозов и колхозники работали на подряде, производили продукцию, но реально сосчитать свои доходы и расходы затруднялись, потому что кому-то надо было оплатить за предоставленные услуги (например, мастерской - за ремонт техники, гаражу - за транспортные услуги и т.д.), а с кого-то, наоборот, получить за произведенную продукцию и выполненные работы. И вот Сагындык Хамзиевич предложил ввести расчетные чеки с номиналами стоимости тогдашних денежных знаков (1, 3, 5, 10 и 25 рублей) для осуществления внутривозвращенных расчетов. И если раньше можно было просто отдать и передать какие-то запасные части, 1 -2 тонны сена или кормов или что-то другое, которые потом вряд ли находили отражение в учете, да и бригадиру или звеньевому, или заведующему фермой и другому руководителю производственного подразделения было не интересно и мелко. Но, теперь с внедрением чеков, нужно было отдать энную сумму, которая может повлиять на баланс и в конце месяца можно не досчитаться доходов. Это в корне меняло дело и, самое главное, психологию работника. Внедрение чековой системы взаиморасчетов под руководством Сагындык Хамзиевича, наряду с освоением коллективного и арендного подряда, позволило, например, в совхозе имени Кубышева Чапаевского района за один год ликвидировать убытки в 1,8 млн. рублей в 1987 г., а в 1988 г. Получить прибыль на 1,5 млн. рублей и перейти на самофинансирование. Чековая система взаиморасчетов внедрялась и применялась практически во всех хозяйствах области.

Несмотря на то, что Сагындык Хамзиевич был старше по возрасту, он был легок на подъем и зачастую, как говорил бывший проректор по науке Ким Гусманович Ахметов, выезжали в командировки в хозяйства области «по- цыгански» на 1-2 дня по заданиям Обкома партии и Областного управления сельского хозяйства (то есть без личных гигиенических приборов: бритвы, зубной щетки и пасты и др.).

Сағындық Хамзиевич умело в доступной форме проводил лекции-беседы, на практических примерах доводил до рабочего и колхозника суть чековой формы взаиморасчетов, и, главное, оперативной и бухгалтерской ежемесячной отчетности по итогам взаиморасчетов чеками (условными денежными знаками). Поэтому мы его и прозвали в шутку «чекистом».

Сағындық Хамзиевич прекрасный семьянин, вместе с супругой Розой они воспитали двух красавиц дочерей.

Работая в родном университете, Сағындық Хамзиевич вместе с коллегами по работе подготовил много квалифицированных бухгалтеров для народного хозяйства и десятки тысяч людей, с которыми он соприкасался, всегда будут помнить о нем с благодарностью.

Накануне его очередного юбилея я желаю моему старшему товарищу Сағындықу Хамзиевичу здоровья, долголетия и новых творческих успехов в подготовке кадров для суверенного Казахстана.

Ғибратты ғұмыр иесі

Сақып Бүркітбайұлы Керелбаев

Ақтау қаласы

Әр заманның өзіне лайықты туған, қоғамда айта қалғандай орыны бар, талғамы мен білімі терең, парасат-пайымы биік, мақтанышымызға айналған тұлғалар аз емес. Солардың қатарына өз басым Сағындық Бисеновты қояр едім.

Қазақта: «Басында бұлағы бар өзен ұзаққа ағады» - деген қанатты сөз бар. Расында Сағындық Хамзаұлы - өз халқының өмірінен, солардың ішіндегі белгілі ел ағаларының өнегесіне сусындай өскен азамат. Бір сәт Сәкеннің шыр етіп дүниеге келген кезден бергі ғұмырнамасын ой елегінен өткізіп көрелікші...

Өткен ғасырдың қыркыншы жылдарының басы жаңа заманның қызыл байрағы көтеріліп, кеңестік дәуірдің түпкілікті жеңген, алайда соғыс өрті қашан тұтанып кетер екен деп, ел іші үрегейлі өмір кешіп жатқан сәт болатын. Сол кезде Жаратушының шапағатымен «Әй, нартәуекел, не болса да бақ талайымнан көрермін», деп жарық дүние есігін ашқан Сағындық бауырымыз (әзіл ғой), талай тауқымет тартысында ержетіп, жаңа заманның жалына жармасып кеңестік қоғамның берген білімін, тәлім-тәрбиесін аса зеректікпен бойына сіңірді. Шамасы келгенше ешкімнің көңіліне қаяу түсіргісі келмейтін, тек ақылға жүгініп, іс істейтін ізденімпаз жас өрен, бала жасынан қиыншылық пен қиянатты да, елді өрелі өмірге үйреткен жақсы істерді де қатар көріп өсті.

Ерте есейіп, ер жеткен соң еңбекке араласты, одан әрі Отан алдындағы борышын адал атқарып келген жас жігіт, қалайда жоғарғы білім алу керектігін зердесімен түсініп, жүрегімен ұғып, дәм тартып Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтының экономикалық факультетіне жаңа ғана мектеп бітірген, он екіде бір гүлі ашылмаған біз құсаған сарыауыз балапандарымен бірге оқуға түсті. Міне, Сағындық ағаны жақыннан білудің сол кезден бастап сәті келді.

1965 жылы оқуға түскеннен бергі достық-жолдастығымыз жас айырмасына қарамастан осы күнге дейін жалғасуда. Бүгінде ұлан-ғайыр іс тындырған, еліне елеулі еңбек сіңірген, абырой-атағы атан түйеге жүк болатын Сәкеннің сол кезден бергі барша өмірі, күресі мен жеңісі, қуанышы мен реніші, тіпті, жастық-мастық шақтағы тәтті күндеріне дейін көз алдымызда өтті.

Өйткені бір-бірімізден алшақ жүргеннің өзінде сыр жасырысқан жандар емеспіз. Ол институтта өте жақсы оқыды. Екі тілде еркін сөйлейтініне қай кезде де тәнті болатынбыз. Қоғамдық жұмыстарға да белсене араласқандығы болар, тек факультет ішінде ғана емес, бүкіл институт көлемінде беделді болды. Өзі төрағалық еткен институттағы студенттердің өзара көмек қассасынан, қаншама артынан келер көмегі жоқ, жарты құрсақ студент жәрдем алды. Бірдемені бүлдіріп алған студентке, не болмаса емтихан тапсыра алмай

құлағандарға, стипендиядан «қағылғандарға» көмектесуді ол өзінің міндетті борышындай көріп, үнемі жәрдем шылбырын тастайтын. Сәкеннің ең басты қасиеті - қашанда адамды өзіне тартып тұратындығы. Уақыт табы әжім табын салғанымен, «сырлы аяқтың сыры кетсе де, сыны кетпейді» - дегендей, оның ақжарқын мен шын көңілден шығатын әзілі әлі күнге тартымды, жайсаң мінезі мен риясыз күлкісі бұрынғысынша жарасымды.

Біздің төртінші бөлімдегі 25 студенттің тек жетеуі ғана жігіттер болатын. Солардың ішінен Бисенов Сағындық, Науашев Шалқарбай, Бекназаров Қарасай, Ромакин Геннадий, Рамазанов Наби және осы естелік иесі 4 жыл бойына әскери кафедрада дәріс алып, 1969 жылдың шілде-тамыз айларында Алматы облысының Отар-2 әскери-жаттығу орталығында дайындықтан өтіп, алғашқы офицерлік шен алдық. Сол кезде біздің қасымыздағы шекара аймағы Жалаңашкөлде Қытаймен екі арада үлкен қақтығыс болуына байланысты бірінші кезектегі соғыс дайындығында тұрдық. Түнде ұйқыдан дабыл белгісімен тұрғызу, т.б. соғыс бола қалған жағдайлардағы бірқатар шараларды көзімізбен көрдік. Ал, қасымыздағы зенит полкын қақтығыс аймағына алып кеткендегі сезімдеріміз қатты жақсы болмады-ау деймін. Сәкең осы кезде бұрын әскер қатарында болған байырғы солдат ретінде біздерге үлгі болды. Ішінен зәресі кетіп, білдірмей жүрсе өзі біледі. (Бұл дә әзіл). Ол Генамен, Нәбимен жанға тимес жайдары ретте әжуласын әзілдесе, Қарасай екеуімізбен арақатынасында ағалық-інілік басым түсетін, ал Шалқарбай марқұммен қарым-қатынасы достық-құрдастық бағытта болатын.

Өткен ғасырдың 80-жылдарында Маңғыстау аудандық партия ұйымына жетекшілік жасап жүргенде, көптеген азаматтарды Оралға өзіміздің түлеп ұшқан институтқа сырттай оқуға жіберіп отырдық, себебі олардың білімі педагогикалық бағытта болғандықтан болашақ қызметте шауып шыққанда мектеп директорлығымен шектелетін еді. Ал, өзіміздің проректор Бисенов институтқа түсуге де, оқуға да, диплом қорғауға да жан аямай көмектесетін. Солардың көпшілігі Маңғыстаудағы белгілі орындарда әр салада қызмет жасауда. Олардың ішінен облыс әкімінің орынбасары мен аудан әкімдері, ауыл шаруашылық басқармасы бастығы мен орынбасарлары, облыс пен аудандық басқармалар мен бөлімдер басшылары, кеңшар директорлары мен партком хатшылары, ауылдық кеңес төрағалары мен село әкімдері және сан алуан мамандар шыққанын айта келе, сол ел азаматтарының атынан Сәкеңе шексіз ризашылығымызды білдіреміз.

Жеке өз басымды алсам, институтты бітіргеннен кейін мамандығым бойынша сегіз жыл жұмыс жасап, кейін 30 жыл облыстың партия, шаруашылық қызметтерін атқардым. Маңғыстау аудандық партия комитетінің бірінші хатшысы, облыстық партия комитетінің бөлім меңгерушісі, облыс әкімінің бірінші орынбасары болып, шама-шарқымыз келгенше елге еңбек еттік. Бұйырғанына қарай әртүрлі марапаттарға да ие болдық. Алматы жоғарғы партия мектебі мен Ресейдің Г. Плеханов атындағы менеджмент Академиясын сырттай оқып бітірдім.

Алайда мен үшін алғашқы диплом ерекше қымбат та, қастерлі. Институт қабырғасында алған тәлім-тәрбие мен білімнің арқасында қызмет жасап есейіп, азамат болдық. Сондықтан студенттік жылдар жастығымыздың куәсі, сағынышты да аяулы жылдар болып есте қала бермек. Өзіміз оқыған институт пен факультеттің 4 рет мерейтойлық кездесулеріне шақыру алып, бәріне де қатынастым, себебі курстағы 100 адамның ішінде Маңғыстаудан жалғыз мен болғандықтан, өлкенің қатысу көрсеткіші 100 пайыздан төмендетуге болмайтын еді. Осы кездесулердің барлығында да курстармен бірге Сағындық Хамзаұлының дастарханынан әрдайым дәм таттық. Ол үшін Сәкеңе де, оның адал жары Роза жеңгемізге де дән ризамыз.

Аға-жеңгеміз оқып жүргенде үйленгендіктен, Роза біздің группаның алғашқы келіні. Еліктің лағындай қағылез, үнемі жарқылдап жүретін, ол бүкіл үл- қыздардың анасындай болды. Жатақханадан алған бір бөлмесінде қаншама адам, қанша рет. бас қостық екен? Мереке болса, сол жерден табылушы едік. Ең бастысы, олардың адал ықыласы мен көңіліне, сосын әрине, тамағына тоюшы едік. Бисеновтар әулетінің басы Света қарындасымыздың туғанын да, өздерінің сол аядай құттыханасында тойлағанбыз.

Студенттік шақта бірге жүргенде бәрі жолдас. Алайда әр тарапқа тарап кеткенде, өмір шіркін өз дегенін істетеді. Барлық курстастармен үнемі араласа алмайсың, тек ерекше деген достарыңмен ғана өмірлік қарым-қатынаста боласың екен. Осы реттен алғанда үнемі хабарласып, жағдай білісіп, жанұялық немесе мерейтойлық шараларына қатынасатын 3 досым бар. Олар: Ақтөбелік - Бекназаров Қарасай Кенжесейітұлы, кезінде Мартук аудандық комсомол комитетін басқарды, кейін мамандығы бойынша түрлі лауазымдық қызметтер атқарды; Атыраулық - Сүйнешов Зұлпықар Мақсотұлы, аудандық комсомол комитетін, кеңшар партия ұйымын, ауатком мен аупартком, кейін аудандық әкімдікті басқарған азамат; Оралдық - Бисенов Сағындық Хамзаұлы, мамандығы бойынша бастап, ұшқан ұямыз институттың да есеп жағын басқарып, көп жыл проректор болып жұмыс жасады. Бұл достарым туралы айтарым - олар халық алдындағы борышын, мақсат-мұратын ұлтжандылықпен кіршіксіз атқарған ел ағалығына лайықты жандар. Мен әруақытта оларды мақтанышпен айтып жүремін. Жарты ғасырға жуық бірге кешкен ғұмырымызда достық, адалдық, құрмет сезімінен айырмаған Аллатағаламыз қалған уақытта да бәрімізге сол рыздық пен сыйластықты молынан бергей!

Өзінің кемел кісілік тұрпатымен, терең ақыл-ойымен, биік парасатымен, қазанаттай қажымас қажырлы еңбегімен, бұрынғының билеріндей төгілтіп сөйлегенде «тыңдаушысы бордай езілген» шешендігімен, алды кең ақжарқын, кішіпейіл, мінсіз мінезімен 80 -ке шыққан өз аға, қадірлі Сағындық Хамзаұлы, мерей жасыңыз құтты болсын, ел тілеуімен жақсы денсаулық, ұзақ жыл өмір сүріңіз!

Слово о Юбиляре!

Г. Т. Курманова

С уважением и любовью
от имени выпускников экономфака 1976 г.

... «Не созданы Мы для легких путей!» - это о СағындыкеХамзиевичеБисенове, Человеке с большой многогранной биографией, нашем дорогом Учителе и Коллеге.

Обращая взор в 70-е годыпрошлого века, вспоминаем знакомство с СағындыкомХамзиевичем в качестве нового зам. Декана. Тогда Он произвел впечатление очень взрослого, солидного, строгого и только теперь понимаем, что в ту пору наш Юбиляр был еще совсем молодым, но уже с богатым жизненным опытом. Это и служба в рядах Советской Армии 3 года до института, а также работа в совхозе в должности заместителя главного бухгалтера.

Семидесятые годы были для Западно-Казахстанского СХИ годами бурного роста, шло строительство новых корпусов за городом, открывались новые специальности, расширялся контингент студентов. В целом царила атмосфера кипучей молодой энергичной жизни, жажды знаний.

Главное богатство ВУЗа – студенты и преподаватели. Студенты в ту пору – не только выпускники школ, но и молодежь, прошедшая армию и с трудовым стажем. Очень самостоятельные, активные...

Мы очень высоко ценили, уважали своих Учителей, ненавязчиво преподававших нам уроки жизни, обучавших нас не только азам специальности, но и порядочности, честности, человеколюбию. Одним из которых был и остается СағындыкХамзиевич. Однокурсники спустя и 45 лет после завершения учебы всегда интересуются и радуются хорошим вестям о нашем дорогом СағындыкеХамзиевиче. И это не случайно. Мы любили лекции, семинары СағындыкаХамзиевича по курсу «Анализ хозяйственной деятельности», на которых он привил навыки анализа глубинных процессов, выявления факторов их обуславливающих. А, главное, оптимизму, жизнелюбию.

У Сағындық Хамзиевичінің жарқын биографиясының қабырғасында ВУЗ-де: проректорлық қызмет, экономикалық студенттік топтардың өндірісін қамтамасыз етуге қатысуы, азық-ауқат рыногының механизмдерін экономикалық ауданда шегерінен тыс етуі және т.б.

Негізгі мақсаты – бұл педагогикалық қызмет, қызметіне бағытталған жұмысқа қатысуының маңызы. Ол бұл бағыттағы жұмысқа қатысуының маңызын біледі. Ол бұл бағыттағы жұмысқа қатысуының маңызын біледі.

Ол бұл бағыттағы жұмысқа қатысуының маңызын біледі. Ол бұл бағыттағы жұмысқа қатысуының маңызын біледі.

Бұл біздің Сакеңғой...

Зейін Пішенбайұлы Айдынов

Құрметпен әріптес әрі әңгімесі жарасқан інісіңіз

Осыдан 80 жыл бұрын Шыңғырлаудың топырағында сәуір туып, тәуір болғанда Хамза ағайдың қара шаңырағында шекесі торсқан сағындырған сары бала дүниеге келді. Зарығып көргеннен кейін атын Сағындық деп қойды. Шілдеханаға көрші-көлем, ағайын-жұрт келіп қолын жайып бата беріп: «бұл баланың жасы ұзақ болсын», «танымал азамат болсын», «елге сыйлы әрі абыройлы болсын» деген тілектерді айтқаны анық. Алла тағала қабыл еткен екен берген батаны.

Сол Сағындық бүгінде ардақты ата әрі абыз ақсақал. Көп нәрсені көрді әрі көңіліне түйді. Соғысты көрмесе де ол салған ауыртпалығын жастайынан сезді. Жалындаған жастық шақ та зу ете түсті. Алпысыншы жылдардың басында Оралда ашылған АШИ алғашқы түлектері ретінде қайран Аскерғали Шамғонұлымен әрі құрдас әрі курстас болып талай қызықты бірге көрген жылдар көзді ашып жұмғанша өте шықты. Құдай ау қайда сол жылдар деп қалай айтпассың.

Сакең саналы өмірін өзі табалдырығын аттаған жоғары оқу орнындағы қарбалас тірлікке сарп етті. БҚАШИ басқарған Б. П. Шах және С. Ш. Джубаев сынды тұлғалармен қоян қолтық жұмыс жасады. Әсіресе, еліміздің тәуелсіздігінің тәй-тәй басқан шақтарында БҚАТУ бас бухгалтер болып істеген кездері дәуде болса Сағындық Хамзаұлының есінде ерекше қалғаны анық. Себебі барлық жерде еңбекақының 5-6 айға кідірілуі, жаппай жұмыссыздықтың етек алғаны, жалпы елдің еңсесі түскені әлі есімізде. Сондағы біздің университеттегі еңбекақының уақытылы берілуінің, ондағы оқу-әдістемелік әрі ғылыми үрдістердің ың-шыңсыз ырғақпен жүруі, сол кездегі университет басшылығының салиқалы жұмысының арқасы еді, Әсіресе қаржылық қамту оның кіріс-шығысының орнықты болуы Сағындық ағай басқарған бухгалтерияның кәсібилігінің негізінде жүзеге асты.

Сағындық ағай «уникум» адам. Оның мәнісі мынада. Ол жасы 60-тан асқанда ғылыми диссертацияны Мәскеу қаласында қорғап келді. Ол кісіден басқа осындай жаста атан түйенің жүгіндей жүкті көтерген ешкімді көрмеппін де естімеппін. Арасында қалжындап ол кісіге «Сіздің бұл ісіңізді Гиннесс кітабына енгізу керек» деп айтып қоям. Бірақ фактінің аты факт.

Қалжың демекші, Сағындық ағайдың жасы менен едәуір үлкен болса да турасын айту керек ол әкемдей жаста, арамызда жылы қарым-қатынас орнап әзіліміз де әңгімеміз де жарасты. Есімде осыдан 10 жыл бұрын ол кісінің 70 жылдық мерейтойында сұрағаным бар, қалай екен бұл жас дегенде: «Ойбай Зейін айтпа әсіресе 50 мен 70-тің арасы тіпті зулайды екен» дегені бар. Рас шығар себебі сол әңгіме күні кеше болған сияқты еді сөйтсек соған мінеки 10 жыл болған екен.

Сағындық ағаймен жеңіл араласып, бауыр басып кетуге болады. Айналасындағы адамдарға құрметпен қарайды. Жайсаң әрі жайдары. Ол нәзік жандардың құрметіне ерекше бөленген адам, себебі олар біледі кімнің кім екенін.

Сағындық Хамзаұлы!!!

Келген мерейлі жасыңыз ұзағынан болсын. Бұл жасқа бүйірі бұлтиған керемет қоржынмен келіп отырсыз. 80 жылғы бұрынғы сізге берілген бата сияқты мерейлі жасыңызда да айтылған тілектердің бәрі қабыл болсын. Келесі жақсылықтарда жадыраған жүзбен кездесуге жазсын.

Астана қаласы, сәуір 2021 жыл.

Ұстаз туралы сөз

Ж. Қ. Ержанова

ЭАТКББ институт директоры, э. ғ. к.

«Бұл өмірге келген әрбір адамзат баласының үш түрлі міндеті болады. Оныңбіріншісі – ұрпақәрбітіп, әулетсанынкөбейту, екіншісі – ғылымменайналысып, шәкірттәрбиелеу, үшіншісі – ілім-білімжинап, халқынақызметету» деген тәмсіл. Менің бүгінгі осы ой-пікірімнің кейіпкері – Сағындық Бисенов те азаматтық парызының барлығын абыроймен орындаған ардақты жан десем қателеспеймін. Сағындық Хамзаұлымен біраз жылдар қызметтес болғандықтан, ол кісінің жақсы қасиеттерін көріп, көп үлгі алған едім. Өмір жолында да, еңбек жылдарында да үлкенге ізет, кішіге қамқорлық көрсетіп, ұстаздықтың қасиетін ұғындыра білді. Мен Сағындық Хамзаұлын аса сауатты, мәдениеттілігі жоғары әріптес ретінде таныдым.

Білім ордаларында сан түрлі қызметті атқарып, ұжымның құрметіне бөленген азамат қай ортада да өзінің білімі мен біліктілігін дәлелдей білді. Жаңаша ойлай білетін, түрлі әдіс-тәсілдерді ұштастыра білетін маманды достары да, әріптестері де жоғары бағалайды. Қалжыңы жарасқан әріптес достары Сағындық Хамзаұлының есеп-қисапқа жүйрік, кәсіби есепші екенін айтады. Демек, «жеті өнерді де аздық ететін» қазақтың ер-азаматтарына тән болмыс бұл кісінің де бойынан табылары сөзсіз.

Дуальді оқытудың өзектілігін со кезде ерте түсінген ғалым, ауыл шаруашылық саласында жұмыс жасаған тәжірибесін пайдалана отырып, өңірдегі шаруашылықтарға тың әдіс-тәсілдер енгізді. Тәуелсіздік жылдарында тынбай еңбек етіп, осы саланы дамытуға өз үлесін қосқан Сағындық Бисенов теория мен тәжірибені де қиындықсыз қатар алып жүрген. Ұстаздық жолы, ғылымдағы табыстары ғалым-ұстаздың мәртебесін биіктете түседі. Сонымен қатар оның достыққа адалдығы, қарапайымдылығы, салмақтылығы, терең білімі мен өмірлік тәжірибесі азаматтық тұлғасын айшықтай түседі.

Өмірдің қазанында құрыштай қайнап, білім мен ғылымның кеңістігінде өз орнын таба білген Сағындық Хамзаұлын шәкірттері де мақтан тұтады. Шәкірттеріне сапалы білім, саналы тәрбе, өмірлік кеңес беріп, болашақтарына жол ашқан ұстазға олардың да айтар алғыстары шексіз.

«Болмасаң да, ұқсап бақ, Бір ғалымды көрсеңіз...» деген екен хакім Абай. Ендеше Сағындық Бисенов секілді аға буын әріптестердің тағылымды жолымен жүру – біз үшін зор ғанибет.

Қажырлы еңбекті, ұшан-теңіз ғылыми ізденістерді серік еткен Сағындық Хамзаұлын білікті ер, бірегей ғалым деуге толық негіз бар.

Наш первый финансист

А. Д. Ибыжанова

Руководитель Высшей школы
Экономики и аудита, к.э.н.

15 апреля нашему коллеге - кандидату экономических наук, профессору, ведущему эксперту Западно-Казахстанской области в области финансов, **Бисенову Сагындыку Хамзиевичу** исполняется 80 лет.

Более пятидесяти лет продолжается профессиональный путь Сагындыка Хамзиевича – путь талантливого труженика, ветерана труда, главным назначением в работе которого является служение на благо страны.

Свои взгляды, идеи ученого, педагога-наставника он сформулировал более чем в 50 печатных работах: монографиях, учебниках, учебных и научно-методических пособиях, лекциях, статьях, журналах и газетах.

В этих работах он исследовал вопросы, касающиеся, в основном, государственного бюджета и казначейства, теории финансов, налогового администрирования. Сферу особого его внимания составляют проблемы управления финансами государственных учреждений, создания новых форм платежных взаиморасчетов и др. Его работы характеризуются обстоятельным научным исследованием рассматриваемых вопросов, проведенных на основе глубокого изучения действующего финансового законодательства, истории его развития, а также законодательств других государств, международных норм с учетом достоверных сведений существующей практики, статистических данных и научных воззрений.

Пройденный жизненный путь нашего Сагындыка Хамзиевича — это путь целеустремленного человека, талантливого руководителя, высокого профессионала, решающего сложнейшие задачи во всех сферах своей многогранной деятельности. Трудовая деятельность нашего юбиляра связана с Западно-Казахстанским аграрно-техническим университетом имени Жангир хана, одним из ведущих научных центров Казахстана. Он является замечательным представителем экономической школы университета. Десятки лет плодотворной академической, управленческой и преподавательской работы, сотни благодарных учеников, десятки успешно защищенных дипломных работ, моя в том числе. Разносторонний талант, политический кругозор и блестящие организаторские способности особенно ярко проявились на посту главного бухгалтера Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института. Высокие заслуги подтверждены большим количеством наград и грамот Министерства науки и образования Республики Казахстан и Акимата области.

В день Вашего юбилея, дорогой Сагындык Хамзиевич, от всей души желаю крепкого здоровья, счастья, новых творческих успехов, благополучия и процветания Вам и Вашим близким.

Коллеге, старшему товарищу, наставнику

З. Х. Султанова

к.э.н., директор Центра карьеры и бизнес-партнерства,
и.о.доцента Высшей школы «Экономика и аудит»

Приближается день рождения моего коллеги, уважаемого в области человека, кандидата экономических наук Бисенова Сагындык Хамзиевича. В канун юбилейного дня рождения спешу воспользоваться поделиться своими впечатлениями от общения с этим светлым, удивительным человеком. Знаю Сагындык Хамзиевича больше тридцати лет, и за все эти годы не могу припомнить ни одного случая, когда бы он унывал и не видел

«света в конц туннеля». С Сагиндык Хамзиевичем я проработала в качестве коллеги, подчиненной и даже заведующей кафедрой в качестве его непосредственного руководителя. И могу сказать, что работать с ним во всех этих ипостасях было одно удовольствие, поскольку его ответственность, интеллигентность и порядочность всегда помогали достигать поставленных целей. Будучи человеком, знавшим моих родителей, будучи моим бывшим заведующим кафедрой, СагиндыкХамзиевич ни разу не искал послаблений для себя в постановке задач для каждого члена кафедры. Возможно, это обстоятельство мотивировало остальных членов нашей кафедры добросовестно реализовывать свои задачи. У каждого человека, встречающегося на нашем жизненном пути, мы учимся чему-то. У СагиндыкХамзиевичаБисеноваза годы совместной работы на кафедре «Финансы» я старалась перенять сохранять силу духа в любых обстоятельствах, умение видеть светлые моменты в каждой ситуации и чувство юмора в отношениях в рабочем коллективе. СагиндыкХамзиевич не только прекрасный профессионал, но и «душа» любой компании, его интересные рассказы и удивительный голос при исполнении песен всегда трогали за душу и показывали нам, его молодым коллегам каким разносторонним может быть человеком. За годы совместной работы на кафедре мне очень нравилась его верность проблематике финансирования и кредитования сельскохозяйственных предприятий в своих научных исследованиях. СагиндыкХамзиевич для меня в годы работы на одной кафедре был примером постоянного самообразования: несмотря на то, что многого достиг в карьерном плане, проработал и на производстве и в системе образования на различных позициях, вплоть до ректора частного вуза, его всегда можно было застать в зале периодической литературы библиотеки нашего университета, читающего очередную новую статью по интересующей его научной тематике. Сагиндык Хамзиевич как разносторонняя личность может поддержать разговор с любым человеком любого возраста и найти подход к любому студенту. Он умеет строить отношения со студентами, и это не только отношения преподавателя и обучающегося, в них всегда присутствует отеческое понимание проблем нынешнего молодого поколения. Безусловно, такие люди очень нужны нашему университету и всей системе образования в целом, ведь они своим примером помогают воспитывать молодежь.

В канун дня рождения дорогого коллеги хочется пожелать ему здоровья, оставаться таким же оптимистичным человеком, с присущим ему чувством юмора, долгих лет жизни в кругу родных и близких.

Жаны ізгі ұстаз!

Т. Қ. Қуанғалиева

Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Білім беру бағдарламаларын басқару бөлімінің бастығы,
экономика ғылымдарының кандидаты

«Ұстаз- ұлық емес, ұлы қызмет». Бауыржан атамыздың осы бір сөзін оқыған сайын жанымдағы жақсы жан, ісі ізгі ұстаз, жайсан мінезімен ерекше, сөзіне берік жан Сағындық Хамзаұлының тұлғасы даралана береді. Иә, бұл жәй ғана жаттанды сөз емес. Бұл - өзім күнде көріп, біліп, жадыма түйіп жүрген және еріксіз тәнті болатын маман- ғалым туралы шынайы тілек еді.

Білімдінің сөзі - ем, мейірімі көп, өзі кең. Өте білімді, экономика және есеп саласының жілігін шағып, майын ішкен маман, оған дәлел - ғалымдығы. Ғылым жолындағы жетістігі бір төбе. Экономика ғылымдарының кандидаты.

Жақсы адам ғана жақсы басшы бола алады. Шынымен экономист-ғалым – басшылық жолдағы тұлға. Өйткені әділ сөзді, әділетті ғана жақтайтын жан бүтін бір білім шаңырағының есебін басқарып келді. Жетірет өлшеп, бір-ақ кесетін кесімді сөзі мен

өтімді ойына тоқтамау мүмкін емес. Өйткені тез шешім қабылдайтын кесек мінезі мен жақсы мен жаманды тап басып танитын көрегендігіне өзіміз де куә болдық. Бір ғана мысалға жүгіну аздық етсе де, айтпай кетпеуіме болмайды. Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінде жұмыс істеген кезімде талпынған талабыма қанат бітірген жандардың бірі - осы бір ұстаз. Жанам деген жүректерге от беретін, жақсы мамандарды айнымай табатын және танитын қасиеті мол. Осындай шебер жас ғалымға деген беріп отыратын бағыты негізінде оқу орынының ұстаздар потенциалын көтерді десем қателеспеспін.

Ол - тәуелсіз Қазақстанның білім беру жүйесін дамытуда сүбелі үлесін қосқан стратег - педагог. Бұл ойды қазақша қайырсақ, көрегенділік пен көшбасшылық қасиет табиғатынан болмысына берілсе керек. Өзінің кәсіби қызметін университет ұжымының әлеуметтік, оқу - тәрбие жұмысына, саналы да білімді ұрпақ қалыптастыруға әлі күнге дейін жұмсап келеді.

Адамның жады-жаны десем рас шығар. Мынау қым-қуыт, жанталасқан, техниканың дамып, ойымызды ғаламтордан оқитын уақытта көбінде ес қалмады. Ал жады мықты, есте сақтау қасиеті ерекше жан –Сағындық Хамзаұлы бойындағы бұл қабілетке әрқайсымыз тәнтіміз.

Ғалым әрі жақсы жанның өзім танитын уақыттан бері құрметтейін тағы бір тұлғалық қасиеті бар. Ол – шебер ой, шешен сөздің майталманы. Рухы, тәжірибесі, ішкі мәдениеті биік тұлғаның көсіле әрі шешіле сөйлейтін сөз саптауынан-ақ терең білімпаздығын аңғарамыз. Шыншылдық адалдықпен ағалас дегендей, шынайы, әділ, батыл да шешімдерін шешендігі арқылы жеткізу ұстаз басшының білімпаздығы деп білем. Ғалым Қаныш Сәтпаевтың «Ісіңізге, еңбегіңізге, оқуыңызға нағыз адамгершілікпен қарасаңыз сөз жоқ жеңіске жетесіз» деген сөзі құдды осы бір жаны ізгі ұстаз, ойы терең басшы болған, парасат – пайымы жоғары ғалымға арналғандай.

Шынымен жайсаң мінезімен қоғамда, айналасында ерекше ілтипатқа ие, Қазақстан экономикасының қаржы әлеуетін дамытуға ат салысқан Сағындық Хамзаұлы жаңа 80 жасымен құттықтаймын. Мерейіңіз биіктей берсін!

Құрметті ұстаз!

Жұмагүл Өтешова
Ізгі ниетпен, шәкіртіңіз
ТОО «Oil real estate»
бухгалтер-экономист.
Астана қаласы

Бүгін еліміздің экономика саласына мамандар әзірлеуде талмай еңбек еткен ұстазымыз Бисенов Сағындық Хамзаұлының мерейтойымен құттықтаймын! Еліміздің әр түкпірінде еңбек етіп жатырған шәкірттерінің бірі болуым мен үшін мақтаныш!

Сағындық Хамзаұлы студент кезімде «Ауыл шаруашылық қаржысы» пәнінен дәріс беріп, осы пәннің қыр-сырын біздің бойымызға әбден сіңірген болатын. Ол кезде біз, ауылдан келген қарапайым қазақтың балалары, нағыз ғалым адам Сағындық Хамзаұлы ағайымыздың әрбір дәрісін қызыға тыңдайтынбыз, себебі ол кісі әрбір тақырыпты тек теория жүзінде емес өзінің өмірлік тәжірибесімен ұштастыра түсіндіретін. Және тағы бір есімде ерекше қалған жәйт, Сағындық Хамзаұлы тек ұстаз ретінде ғана емес, біздерге өзінің әкелік мейірімін де төгіп тұратын.

Студенттік өмірден соң, Сағындық Хамзаұлымен бір кафедрада 15 жыл бойына әріптес болған кезеңде де ол кісіден менің үйренгенім өте көп болды. Ең алғашқы сабағыма келіп, оған өзінің оң бағасын беріп, ұстаз болып қалыптасуымда өзінің ықпалын тигізді.

Қазіргі таңда, еліміздің экономика саласында еңбек атқарып жүргенде де менің Сағындық Хамзаұлы секілді ұлағатты ұстаздарымнан алған білімім, тәжірибем үнемі көмегін көрсетуде. Сағындық Хамзаұлы сияқты ұстаздың, ғалымның берген білімі мен бөліскен тәжірибесі әрбір шәкіртінің бойына сіңіп, олардың тұлға болып қалыптасуларына үлкен ықпалын тигізді десем-бұл ешқандай артық емес!

Аса қадірменді Сағындық Хамзаұлы, Сізге деніңізге саулық, ұзақ ғұмыр тілеймін!!!

Аса қадірлі Сағындық Хамзаұлы!

Құрметпен Ш. Д. Салимбаева
Батыс Қазақстан инновациялық-
технологиялық университетінің
«Есеп және қаржы» кафедрасының
меңгерушісінің орынбасары

СІЗДІ адам ғұмырында ерекше орын алатын СЕКСЕН ЖАС СЕҢГІРІНЕ шыққан мерейтойыңызбен шын жүректен құттықтаймыз.

Сіз осы бір әдемі жасқа абыроймен келдіңіз. Ардың жүгін арқалап, адал еңбек еттіңіз. Білім мен ғылым, сондай-ақ ауылшаруашылығы кеңістігінде өзіндік орны бар, республикамызға белгілі ғалымсыз, ұстазсыз. Батыс Қазақстан аймағынан ойып тұрып орын алар Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінде (бұрынғы ауылшаруашылығы институты) көп жылдар бойы басшылық қызмет атқардыңыз. Осы білім қара шаңырағы Сізді өсірді, Сіз де қарыз болып қалған жоқсыз. Бүкіл саналы ғұмырыңызды ұрпақ тәрбиесіне арнадыңыз. Ғылым мен тәжірибені ұштастыра отырып, соның нәтижесі ретінде ғылыми жұмысыңызды да сәтті қорғап, ел игілігіне, һәм халық пайдасына жұмсадыңыз.

Білім мен ғылымға талаптанған жасқа қадірлі ұстаз болып, тәлім-тәрбие беруде абыройыңыз қашанда биікте болды. Бүгінгі таңда егемен елдің ұрпақтарын тәрбиелеп, адам баласы адам баласынан тек білім, ғылым, өнер, мінез арқылы ғана озатынын шәкірттеріңізге танытқан да өзіңізсіз.

Сіз бүгінгі таңда өзіңіздің өмірлік ұстанымыңыз бен шығармашылық мақсатыңызды толық айқындап, экономика, соның ішінде ауылшаруашылығы экономикасы саласында аянбай тер төккен ғалым-ұстазсыз. Мұның өзі Сіз секілді ғалымның қажырлы еңбегі мен білікті іскерлігін көрсетеді.

Аса құрметті Сағындық Хамзаұлы! Сізді 80 жылдық мерейтойыңызбен құттықтай отырып, деніңізге саулық, отбасыңызға амандық тілейміз. Жапырағыңыз жайылып, тамырыңыз тереңге тарта берсін.

К юбилею дорогомү наставнику

Роза Болатовна Сергалиева
С уважением и большой признательностью,
ведущий специалист по контролю проектов
ТОО «УорлиПарсонс Казахстан»,
г. Атырау

Моё знакомство с Сағындық Хамзиевичем восходит к концу 1990-х годов, когда в результате реорганизации я была переведена с кафедры «АХД и Статистика» на кафедру «Финансы» ЗКАТУ.

Это было непростое время для страны, сферы высшего образования, для меня лично – нужно было осваивать новые дисциплины, образовательные стандарты. Трудности в профессиональной деятельности преодолевались и в том числе благодаря

сильному наставничеству в лице Сагындык Хамзиевича. Вспоминаю его открытые занятия, которые мы, молодые и начинающие преподаватели, посещали для повышения квалификации. Особенную атмосферу семинаров создавало то, что он поощрял присутствующих задавать вопросы, высказывать своё мнение, быть более инициативными. Его задачей было научить студентов объективно анализировать и обсуждать выносимые в докладах идеи и результаты.

Мы совместно подготовили несколько научно-методических разработок и статей. С ним было интересно работать как с экспертом, с коллегой, но он всегда показывал, что в нашей жизни важен не только профессионализм. Важны поступки, важно само отношение к жизни – такое, которое он демонстрирует на протяжении многих лет. Он является примером профессионализма и трудолюбия, и самое главное – всегда добродушным, улыбающимся и жизнелюбивым уральцем, заряжающим позитивом тех, кто его окружает.

Дорогой Сагындык Хамзиевич

В день Вашего 80-летия мне бы хотелось пожелать, чтобы календарь с цифрами оставался условностью, ведь столько всего ещё впереди. Надеюсь, увидеть Ваше имя в списке участников научной конференции по проблемам развития экономики и общества 2031 года. Но для этого Вам придется все эти десять лет прожить в добром здравии и в привычной для Вас отличной творческой форме. А дальше, даст Бог, будет следующая конференция!

Пусть проблемы обходят стороной Вас, Ваших близких, Ваш дом. Да, в наше время их трудно избежать, тогда пусть все они будут решаемы. Крепкого здоровья, благополучия, как можно больше хороших студентов и радостей в жизни!

Өнегелі ұлы ұстаз

А. Ш. Абдешова

«Экономика және аудит» жоғарғы мектебінің
аға оқытушысы, эконом.ғылым. магистрі

2008 жылы Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің «Қаржы» кафедрасына оқытушы болып жұмысқа тұрғанымда «Қаржы», «Мемлекеттік бюджет және қазынашылық» сабақтары оқу жүктемеге қосылып практикалық сабақтардан сабақ бере бастадым. Осы пәндер бойынша дәріс сабағын э.ғ.к., профессор Бисенов Сагындык Хамзиевич берген еді. Осы кезден бастап лектор ретінде Сагындык Хамзиевичтен оқу процесіне байланысты көптеген әдістерді меңгердім және әлі де меңгеріп келемін.

Бұл кісі мінезі ашық, әр кез күлімдеп, әзілдеп, бар білгенімен бөлісуге дайын тұратынын бәріміз де білеміз. Бірде «Корпоративтік қаржы» пәнінен компанияның банкроттығы туралы тақырып бойынша ашық сабақ өткіздім. Сабақта түрлі әдістер пайдаланылып, сабақтың тақырыбы тереңірек ашылып талқыланды. Сабақтың соңында студенттер жоспардан тыс (маған ескертпей, өздіктерінен дайындалған) сабақтың тақырыбына байланысты өлең жолдарын шығарып, оны гитарамен сүйемелдеп әнмен аяқтады. Ол өлең шумақтарында ақшалар келер, ақшалар кетер, ақша болмаса бәрі де бекер (есімде қалғаны) деген өлең жолдары болған еді. Өзім де таң қалып, сабақты аяқтап, қорытынды жасап болған соң ашық сабаққа қатысқан тәлімгеріміз: «Қанша ашық сабаққа қатысып жүрмін, бірақ әнмен аяқталған мынадай сабақты бірінші рет көріп тұрмын, жарайсың» - деп әзілдегені бар еді. Есіне түссе әлі күнге дейін осы оқиғаны еске алып, бұл да бір инновация деп мерейімді көтеріп қояды.

Университетіміздің білім алушыларына тек сабақ беріп қана қоймай, олардың өмірде үлкен тұлға болып қалыптасуы үшін де үлкен үлес қосып келеді. Білім алушылардың курстық жұмыстарды қорғау кезінде, өндірістік есептерін қорғау кезінде, мемлекеттік аттестаттау комиссиясының мүшесі кезінде түрлі сұрақтар қойып,

тәжірибесімен бөлісіп, кеңес беріп жатырған кездерде ол кісінің терең білімді, өз ісінің шебер маманы екені дәлел бола алады.

Осы жылдар ішінде бұл адамның бойынан жылылықты, әкелік мейірімділікті, тәлімгер ретінде қолдаушылығын, кішіпейілділігін, мінезінің жұмсақтығын (ренжігенін көрген емеспін), жұмысына адалдығын байқап келемін.

Осындай ұлы ұстаздан қазіргі жастар өнеге алса дейміз.

Сагиндык Хамзиевич, мерейлі 80 жасыңыз құтты болсын! Сізге және отбасыңызға аманшылық, дендеріңізге саулық тілей отырып, әлі де ұзақ ғұмыр кешіп, еңбегіңіздің жемісін көре беріңіз дегім келеді.

Список научных трудов кандидата экономических наук, профессора С. Х. Бисенова

1975

1. Анкета по организации бухгалтерского учета в межхозяйственных предприятиях (организациях) по доращиванию и откорму крупного рогатого скота. – Москва, 1977. – 14 с. (Соавт.: А. В. Фудина).
2. Вопросы совершенствования учета затрат, калькуляция себестоимости и анализа продукции овцеводства (каракулеводство) // Проблемы экономики сельскохозяйственного производства: сб. науч. работ Саратовский СХИ. – Саратов, 1977. – вып. 85. - С. 117-121. (Соавт.: А. Ш. Шамгонов).
3. Рабочая тетрадь №2 по анализу хозяйственной деятельности с.-х. предприятий (для эконом. факультетов). – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1975. – 75 с. (Соавт.: А. П. Вишневская).

1976

4. Экономическая эффективность производства в совхозах Зеленовского района Уральской области // Проблема сельского хозяйства на Юге-Востоке и в Западном Казахстане сб. науч. тр. Саратовский СХИ. – Саратов, 1976. – вып. 85. - С. 73 -79. (Соавт.: А. Ш. Шамгонов).

1977

5. Пути улучшения учета откорма крупного рогатого скота в спецхозобъединениях Уральской области Западного Казахстана // Экономика и организация сельского хозяйства: сб. науч. тр. ТСХА. – Москва, 1977. – вып. 232. - С. 117-127.

1978

6. Некоторые вопросы совершенствования учета откорма скота в условиях межхозяйственной кооперации // Сб. науч. работ. Саратовский СХИ. – Саратов, 1978. – вып. 105. - С. 123-131.
7. О распределении прибыли межхозяйственных объединений по доращиванию и откорму скота // Учет и финансы в колхозах и совхозах. – 1978. – № 7. – С. 20-22. (Соавт.: А. В. Фудина).
8. Пути совершенствования распределения прибыли межхозяйственного предприятия по доращиванию и откорму крупного рогатого скота // Доклады ТСХА. – 1978 – вып. 242. – С. 134-136. (Соавт.: А. В. Фудина).
9. Совершенствование учета откорма крупного рогатого скота при межхозяйственном кооперировании в спецхозобъединениях Уральской области // Сб. трудов ТСХА. – Москва, 1977. – вып. 237. - С. 133-138.

1979

10. Повышение эффективности производства говядины в Уральской области // Молочное и мясное скотоводство. – 1979. – № 2. – С. 16-17.

1980

11. Вопросы совершенствования учета и анализа экономических взаимоотношений в условиях межхозяйственной кооперации // Совершенствование учета, финансирования и кредитования в сельскохозяйственных предприятиях Юго-Востока и Западного Казахстана. – Саратов, 1980. – С. 28-34.
12. Межхозяйственная кооперация с.-х. производства в Уральской области // Резервы повышения эффективности с.-х. производства на Юго-Востоке и Западном Казахстане: сб. науч. работ. Саратовского СХИ. – Саратов, 1980. – С. 30-44. (Соавт.: К. Г. Ахметов., Н. Д. Вишневский., П. В. Ковель)
13. О совершенствовании организации учета и анализа затрат в спецхозобъединениях (по доращиванию и откорму скота) Уральской области // Совершенствование учета, финансирования и кредитования в сельскохозяйственных предприятиях Юго-Востока и Западного Казахстана. – Саратов, 1980. – С. 35-40.
14. Рабочая тетрадь для практических занятий по финансам сельского хозяйства (для студентов экономического факультета дневного и заочного обучения). – Уральск: Зап.Каз. СХИ, 1980. – 15 с.

1985

15. Методическое пособие по выполнению курсовых работ по финансам сельского хозяйства для специальности 1740 «Бухгалтерский учет и анализ хозяйственной деятельности в сельском хозяйстве». – Уральск, 1985. – 28 с. (Соавт.: Г. А. Мурзашев).

1986

16. Методические рекомендации по организации внедрения чековой формы контроля затрат при внутрихозяйственном расчете: альбом / Ротапринт Зап.-Казахст. СХИ. – Уральск, 1986. – 12 с.
17. Основные положения о чековой форме контроля производственных затрат в хозрасчетных подразделениях. – Аксай, 1986. – 35 с. (Соавт.: М. Б. Бисенгазиев, Г. М. Сариева, Р. Г. Жаналиева, Р. Г. Сатканова, М. А. Мансурова).
18. Рекомендация по организации внутрихозяйственного расчета в производственных подразделениях колхозов, совхозов и других с.-х. подразделений / Ротапринт Зап.-Казахст. СХИ. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1986. – 15 с. (Соавт.: К. Г. Ахметов, М. Б. Бисенгазиев, А. К. Бримжаров, Е. Г. Габдрахманов, Т. Е. Есенгалиев, В. Д. Исмагулов).
19. Сквозная программа практического обучения студентов экономического факультета по специальности 1740 «Бухучет и анализ хозяйственной деятельности в сельском хозяйстве». – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1986. – 33 с. (Соавт.: С. Ф. Гришина, А. П. Вишневская, Н. Н. Пашенко).
20. Чековая форма контроля // Приуралье. – 1986. – 11 октября.

1987

21. Методическое пособие «Организация и внедрение чековой формы оперативного контроля затрат в хозрасчетных подрядных подразделениях с.-х. предприятий АПК». – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1987. – 25 с. (Соавт.: В. Д. Исмагулов).

22. Образцы подрядных договоров по внедрению внутрихозяйственного расчета и использованием расчетных цен. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1987. – 8 с. (Соавт.: К. Г. Ахметов, В. Д. Исмагулов, Ш. Х. Суербаев, Г. А. Мурзашев).
23. Организация внутрихозяйственного расчета и оплата труда с использованием расчетных цен // Приуралье. – 1987. – 10 июня.
24. Особенности организации учета при арендном подряде с применениями чековой формы контроля // Информ листок КазНИИТИ Актюбинского ЦНТИ. – 1988 – № 48-88. – 4 с. (Соавт.: А. Ш. Шамгонов, С. Ф. Гришина).
25. Положение о внутрихозяйственном расчете совхоза (колхоза) района Уральской области Каз ССР. – Переметное, 1987. – 39 с. (Соавт.: С. М. Жаненова, М. Б. Бисенгазиев).
26. Программа стажировки молодых специалистов (окончивших экономический факультет Зап. Каз. СХИ). – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1988. – 8 с. (Соавт.: В. Д. Исмагулов, Ш. Х. Суербаев, Н. У. Турдалиев).
27. Рекомендации по внедрению арендного подряда в Уральской области. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1988. – 50 с. (Соавт.: В. Д. Исмагулов, Ш. Х. Суербаев).
28. Рекомендации по организации внутрихозяйственного расчета и оплаты труда с использованием расчетных цен. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1987. – 12 с. (Соавт.: К. Г. Ахметов, В. Д. Исмагулов, Ш. Х. Суербаев, Г. А. Мурзашев, М. Хусаинов).
29. Учет и контроль. Назначение и ведение основных документов // Приуралье. –1987. – 12 января. (Соавт.: Г. Исалиев).
30. Хозрасчетное задание животноводческой бригады (бригады чабанов, скотников, доярок, табунщиков) – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1987. – 19 с.

1989

31. Орал облысының ауыл шаруашылығы өндірісінде арендалық мердігерлікті ұйымдастыру жөніндегі ұсынбалар. – Чапаев, 1989. – 60 б. (Серіктес авторлар: В. Д. Исмағұлов, К. Г. Ахметов).
32. Повышение эффективности производства говядины в Уральской области // Молочное и мясное скотоводство. – 1989. – № 2. – С. 16-17. (Соавт.: М. М. Даришев).
33. Рекомендации по организации арендного подряда в сельскохозяйственном производстве Уральской области. – Чапаев, 1989. – 62 с. (Соавт.: С. К. Мендыбаев, К. Г. Ахметов, В. Д. Исмагулов, С. М. Жаненова).
34. Совершенствование учета затрат в условиях внедрения арендных отношений в сельском хозяйстве // Теория и практика совершенствования хозрасчетных отношений в системе АПК: тез. докл. науч-практ. конференции. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1989. – С. 30-31. (Соавт.: С. Ф. Гришина).
35. Совершенствование учета в условиях внедрения арендных отношений // Организация учета и финансов в условиях полного хозрасчета и самофинансирования. – Саратов, 1989. – С.18-21. (Соавт.: С. Ф. Гришина, А. Ш. Шамгонов).
36. Эффективные пути внедрения арендных отношений в животноводстве. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1989. – 10 с. (Соавт.: Б. Т. Толебаева, М. М. Даришев, В. П. Жарылгасова).

1990

37. Задание к производственной практике студентов III курса спец. 06.08 по сбору материалов и документов по курсу «Финансы сельского хозяйства». – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1990. – 3 с. (Соавт.: С. М. Макбузов).
38. Есеп және есепке алу // Қазақстан өнеркәсібі – 1990. – № 3. – 16 б. (Серіктес авторлар: С. Ф. Гришина, А. Ш. Шамгонов).
39. Рабочая тетрадь для студентов экономического факультета заочного обучения для практических занятий по финансам сельского хозяйства. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1990. – 11 с.
40. Роль банков в развитии рыночных отношений в АПК // Проблемы рыночной экономики в АПК: тез. докл. науч.-преп. состава Западно-Казахстанского СХИ. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1990. – С. 35-36.
41. Совершенствование учета в условиях внедрения арендных отношений // Тез. докл. конф. проф.-преп. состава Зап.-Каз. СХИ по итогам научно-исследовательских работ за 1988-1989 годы. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1990. – С. 7-8. (Соавт.: С. Ф. Гришина, А. Ш. Шамгонов).
42. Счет и учет // АПК Казахстана. – 1990. – № 3. – С. 16. (Соавт.: С. Ф. Гришина, А. Ш. Шамгонов).
43. Учет и документация при арендном подряде // Экономика, организация и управление агропромышленным комплексом Казахстана: учеб. пособие. – Алма-Ата: Кайнар, 1990. – С. 196-200.

1991

44. Опыт организации планово-финансового отдела в колхозе в условиях арендного подряда: информ. листок № 10 / Уральский ЦНТИ. – 1991. - 3 с. (Соавт.: А. Ш. Шамгонов, М. М. Абдрахманов).
45. Роль банков в развитии рыночных отношений // Информационно-методический бюллетень. Общественно-политический центр «Форум» 2. – Уральск, 1991. – С. 11-17.

1992

46. Ауыл шаруашылығы машиналарының практикалық сабағына арналған оқу құралы. – Орал: БҚАШИ. - 1992. – 41 бет.
47. Вакцина против трихофитии верблюдов // Вестник сельскохозяйственной науки Казахстана – 1992. – № 1-2. – С. 77-79. (Соавт.: С. Х. Хамиев).
48. Вопросы совершенствования калькуляции продукции верблюдоводства // Тез. докл. конф. проф.-преп. состава Зап.Каз. СХИ по итогам науч.-исслед. работ за 1990 г. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1992. – С. 4-6.
49. Совершенствование подготовки специалистов по системе заочного обучения // Совершенствование методической работы: тез. докл. науч.-метод. конф. проф.-преп. состава (1990-1991 гг). – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1992. – вып. 1. - С. 9-11. (Соавт.: Е. Г. Насамбаев, Б. М. Махметов).
50. Совершенствование учета в условиях формирования внутривладельческих кооперативных коллективов // Тез. докл. конф. проф.-преп. состава Зап.-Каз. СХИ по итогам науч.-исслед. работ за 1990 г. – Уральск: Зап.-Казахст.СХИ. - 1992. – С. 38-40. (Соавт.: А. Ш. Шамгонов, Н. И. Габдуллин).

1993

51. Некоторые вопросы использования земельного налога в сельском хозяйстве // Тез. докл. XXVII науч.-практ. конф. проф.-преп. состава Зап.-Каз. СХИ. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1993. – С. 179-180. (Соавт.: В. Д. Фетисов, Г. С. Джубанышев).
52. Түйе шаруашылығы. – Чапаев, 1993. – 160 бет. (Серіктес автор: Қ. Қ. Бозымов).
53. Ценообразование как регулятор экономического состояния хозяйственной системы // Тез. докл. XXVII науч.-практ. конф. проф.-преп. состава Зап.-Каз. СХИ. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1993. – С. 176-178. (Соавт.: С. Д. Комаров).

1994

54. К вопросу об оценках основных производственных фондов в условиях становления рыночной экономики // Экономический механизм стабилизации сельскохозяйственного производств в условиях перехода к рынку: докл. межвуз. научно-практ. конф. ОТСХА). – Оренбург, 1994. – С. 55-56. (Соавт.: В. Д. Фетисов, С. С. Манасова).
55. Особенности приватизации в сельском хозяйстве. – Уральск, 1994. – 17 с. (Соавт.: С. Ш. Джубаев, А. Д. Махмудов).
56. Приватизация – путь к рынку. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - 1994. – 16 с. (Соавт.: С. Ш. Джубаев, А. Д. Махмудов).

1996

57. "Ауыл шаруашылық қаржы" пәнінен курстық жұмыс жазуға арналған әдістемелік нұсқау: күндізгі және сырттай оқу бөліміндегі 07.07 мамандығы бойынша 4 курс студенттеріне арналған. – Орал: БҚАУ, 1996. – 38 бет. (Серіктес авторлар: Г. В. Жирова, Г. Т. Құрманова).
58. Методические указания по выполнению курсовых работ по курсу "Финансы сельского хозяйства" для студентов 4 курса по специальности 0707 очного и заочного форм обучения. – Уральск: ЗКАУ. - 1996. – 36 с. (Соавт.: Г. В. Жирова, Г. Т. Курманова).
59. Роль оценки основных производственных фондов в становлении рыночной экономики // Вопросы экономики, агрономии и зоотехнии, механизации, математики и педагогики: сб. науч. работ. – Уральск: ЗКАУ. - 1996. – С. 5-6. (Соавт.: С. С. Манасова, В. Д. Фетисов).
60. Ценообразование на работы и услуги вспомогательных производств в условиях рыночных внутривозрастных отношений // Вопросы экономики, агрономии и зоотехнии, механизации, математики и педагогики: сб. науч. работ. – Уральск: ЗКАУ. - 1996. – С. 3-4.

1997

61. Отражение хозяйственных операций в бухгалтерском учете по генеральному плану счетов бухгалтерского учета финансово-хозяйственной деятельности субъекта (рекомендации по внедрению Генерального плана счетов). – Уральск: ЗКАУ. - 1997. – 59 с. (Соавт.: А. Ш. Шамгонов, Б. Г. Исакова).

1999

62. Методические указания по проведению практических занятий по курсу: «Финансы сельского хозяйства»: (Для студентов очной и заочной форм обучения). – Уральск: ЗКАУ. - 1999. – 16 с. (Соавт.: Г. В. Жирова, Г. К. Ахонова).
63. Методические указания по теме «Страхование ответственности и предпринимательских рисков в Республике Казахстан». – Уральск: ЗКАУ, 1999. – 52 с. (Соавт.: Г. В. Жирова, К. Г. Дюсембиева).

2000

64. К проблемам преодоления кризиса в животноводстве // Сборник научных трудов ТСХА. – Москва, 2000. – Вып. 4. – С. 13-17. (Соавт.: К. Г. Ахметов).
65. Методические указания по выполнению курсовых работ по дисциплине «Деньги, кредит, банки» по спец. 0703 «Финансы и кредит» для студ. очного и заочного форм обучения. – Уральск: ЗКАУ. - 2000. – 20 с. (Соавт.: Г. В. Жирова, Г. Т. Курманова).
66. Организационно-экономические основы структура управления агропромышленным производством региона // Науч. тр. междунар. науч.-практ. конф. ученых ГГУ, МАДИ (ГУ), МСХА, ЛГУА (26-27 января 2000 г.). – Москва-Смоленск-Луганск, 2000. – С. 91-93. (Соавт.: Ж. А. Анафияева).
67. Организационные аспекты механизма управления зерновым подкомплексом как составная часть АПК // Сб. докл. конф. проф.-преп. состава Западно-Казахстанского аграрного университета по итогам науч.-исслед. работ за 1999 год. – Уральск: ЗКАУ. - 2000. – С. 24-28.
68. Основные направления развития и функционирования рынка зерна // Науч. тр. междунар. науч.-практ. конф. ученых СГГУ, МАДИ (ГУ), МСХА, ЛГУА (26-27 января 2000г.) – Москва-Смоленск-Луганск, 2000. – С. 73-75. (Соавт.: В. П. Самозвон).
69. Особенности кредитования предприятий малого и среднего бизнеса // Сб. докл. конф. проф.-преп. состава Западно-Казахстанского аграрного университета по итогам науч.-исслед. работ за 1999год. – Уральск: ЗКАУ. - 2000. – С. 16-20. (Соавт.: В. Б. Гравшенкова).
70. Особенности организационного механизма управления зерновым подкомплексом // Сборник научных трудов ТСХА. – Москва, 2000. – Вып. 4. – С. 22-27.
71. Программа учебной практики по дисциплине «Деньги, кредит, банки» для студентов по специальности 0706 «Финансы и кредит». – Уральск: ЗКАУ, 2000. – 10 с. (Соавт.: В. Б. Гравшенкова).
72. Регулирование занятости на рынке рабочей силы // Сб. докл. конф. проф.-преп. состава Западно-Казахстанского аграрного университета по итогам науч.-исслед. работ за 1999год. – Уральск: ЗКАУ. - 2000. – С. 21-23. (Соавт.: Г. В. Жирова).
73. Состояние и проблемы налогообложения в Западно-Казахстанской области // Вестник сельскохозяйственной науки Казахстана. – 2000. – № 12. – С. 22-25. (Соавт.: Г. В. Жирова).
74. Экономический анализ, как базы принятия управленческих решений // Науч. тр. междунар. науч.-практ. конф. ученых СГГУ, МАДИ (ГУ), МСХА, ЛГУА (26-27 января 2000г.). – Москва-Смоленск-Луганск, 2000. – С. 100. (Соавт.: В. П. Кульгейко).

2001

75. Актуальные проблемы экономики ЗКО и роль ЗКГУ в ее развитии // Вестник ЗКГУ /сер. экон./ – 2001. – № 1. – С. 2-5. (Соавт.: К. Г. Ахметов, Ж. Ж. Жумаев).
76. Зерновой рынок - стержень аграрной экономики // Актуальные проблемы экономики Западного Казахстана. АПК и социальная сфера в условиях рынка: тез. междунар. науч.-практ. конф. – Орал, 2001. – С. 53-54. (Соавт.: Г. С. Бисенов).
77. К вопросу развития АПК ЗКО // Интеграция науки и образования – гуманитарный приоритет XXI века: тез. докл. междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 10-летию

- независимости Республики Казахстан. – Уральск: Ин-т управления и права. – Уральск, 2001. – С. 11-13. (Соавт.: К. Г. Ахметов, Ж. Ж. Жумаев).
78. «Қаржы» пәнінен қысқаша дәрістер: экономика маманд. студ. арналған оқу құралы. – Орал: БҚМУ, 2001. – 82 бет. (Серіктес авторлар: Г. Т. Құрманова, Ш. Д. Салимбаева).
79. Методические рекомендации по выполнению дипломной работы по спец. 07.06.40 – «Финансы и кредит». – Уральск: ЗКГУ. - 2001. – 31 с. (Соавт.: С. С. Манасова, Г. В. Жирова).
80. Некоторые аспекты влияния налогов на предпринимательскую деятельность // Вестник ЗКГУ /сер. экон./. – 2001. – № 1. – С. 105-108. (Соавт.: Г. В. Жирова).
81. Некоторые аспекты влияния налогообложения // Актуальные проблемы экономики Западного Казахстана. АПК и социальная сфера в условиях ранка: сб. тез. на междунар. науч.-практ. конф. – Уральск, 2001. – С. 52-53. (Соавт.: М. М. Абджахманов, Г. В. Жирова).
82. Организационно-экономический механизм управления зерновым подкомплексом в структуре АПК региона: автореф. дис. канд. эконом. наук. – ТСХА им. И. Тимирязева. – Москва, 2001. – 24 с.
83. Совершенствование налогообложения сельскохозяйственных товаропроизводителей // Вестник ЗКГУ. - 2001. - № 3. - С. 182-188. (Соавт.: Г. В. Жирова).

2002

84. Налоговое регулирование по новому налоговому кодексу // Вестник гуманитарной академии. – 2002. – С. 6-11. (Соавт.: М. К. Бисенов).
85. Формирование и управление зерновым подкомплексом // Сборник научных трудов МСХА. – Москва, 2002. – вып. 8. – С. 20–55.

2003

86. Выбор критерии экономической эффективности инвестиционных решений // Вестник Актыбинского государственного университета им. А. Жубанова. – 2003. – № 3-4. – С. 65-69.

2005

87. Агрохолдинг – веление времени // Приуралье. – 2005. – 28 мая.
88. Интерпретация финансовой оценки инвестиционных решений // Исследования, результаты. – 2005. – № 4. – С. 179-182.
89. Организация управления в агрохолдингах // Науч. тр. междунар. науч.-практ. конф. ученых МАДИ (ГТУ), МСХА, ЛНАУ(15-16 июня 2005 года) / Изд-во МАДИ(ГТУ), МСХА, ЛНАУ. – Москва-Луганск, 2005. – Т. I. - С. 102-105.
90. Финансовая неопределенность в анализе инвестиционных проектов // Изденіс-Поиск /сер. гуман. наук./. – 2005. – № 3. – С. 40-43.
91. Финансовые обязательства предпринимателей, как альтернатива налоговому прессингу // Исследования, результаты. – 2005. – № 4. – С. 183-185.

2006

92. Концепция формирования агрохолдинга в региональном аспекте // Ғылым және білім. – 2006. – № 3. – С. 56-62.
93. Кооперация и интеграция как основа создания интеграционных формирований в АПК холдингового типа // Науч. тр. междунар. науч.-практ. конф. ученых МАДИ

(ГТУ), РГАУ-МСХА, ЛНАУ / Экономика и управление / Изд-во МАДИ(ГТУ), РГАУ-МСХА, ЛНАУ – Москва-Луганск, 2006. – Т. II. – С. 50-54.

94. Тактика становления кредитных товариществ в аграрном секторе экономики // Ғылым және білім. – 2006. – № 2. – С. 65-69.
95. Теоретические аспекты дивидендной политики корпорации // Индустриально-инновационная политика: состояние и перспективы развития: материалы междунар. науч.-практ. конф. – Уральск: ЗКАТУ. – 2006. – Ч. I. – С. 252-256. (Соавт.: С. Д. Комаров).

2007

96. Современная система кредитования и ее особенности в агропромышленном комплексе // Ғылым және білім. – 2007. – № 1. – С. 60-63.

2008

97. Методические указания для студентов специальности «Финансы» по выполнению дипломной. – Уральск: ЗКАТУ. – 2008. – 20 с. (Соавт.: Г. Т. Курманова, З. Х. Султанова).
98. Мониторинг развития кредитных товариществ по ЗКО // Наука – основа конкурентоспособной экономики: мат. науч.-практ. конф. – Уральск: ЗКАТУ. – 2008. – С. 49-54.
99. Учебно-методическое пособие по кредитованию сельскохозяйственного производства для студентов неэкономических специальностей. – Уральск: ЗКАТУ. – 2008. – 33 с. (Соавт.: Р. Б. Сергалиева, Ж. С. Утешова).

2009

100. Мониторинг формирования финансовой независимости КТ «БАТЫС ШАРУА» // Ғылым және білім. – 2009. – № 1. – С.129-132.
101. Финансовые мультипликаторы для оценки результативности индустриально-инновационных решений (проектов) // Проблемы воспроизводства осетровых в среднем течении реки Урал и пути их решения: мат. докл. междунар. науч.-практ. конф. – Уральск: ЗКАТУ. – 2009. – Ч. II. – С. 114-116. (Соавт.: С. Д. Комаров).

2010

102. Мемлекеттік емтихан бағдарламасы: 050509 – «Қаржы» мамандығы бойынша – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, 2010. – 13 б. (Серіктес авторлар: Г. А. Айешева, Г. Т. Курманова, З. Х. Султанова).
103. Методические указания для студ. спец. «Финансы» по выполнению дипломной работы. – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. – 2010. – 29 с. (Соавт.: Г. Т. Курманова, З. Х. Султанова).
104. Программа государственного экзамена по спец. 050509 – "Финансы". – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. – 2010. – 13 с. (Соавт.: Г. А. Айешева, Г. Т. Курманова, З. Х. Султанова).

2011

105. Активизация использования кредитных ресурсов // Ғылым және білім. – 2011. – № 1 (22). – С. 49-51. (Соавт.: З. Х. Султанова).
106. Ауыл шаруашылық өндірісін несиелендіру бойынша: оқу-әдістемелік құрал 050802 – «Зоотехния» мамандағы үшін. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. – 2011. – 28 б.

107.«Қаржы» мамандығы бойынша дипломдық жұмысты рындау бойынша әдістемелік нұсқау. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. - 2011. – 29 б. (Серіктес авторлар: З. Х. Султанова, Г. Т. Курманова, Г. А. Айешева).

2012

108.Государственный бюджет и казначейство : учеб.-метод. пособие для студ. спец. 050509/5В050900-"Финансы". - Уральск : ЗКАТУ им. Жангир хана. - 2012. - 111 с. (Соавт.: А. А. Урынгалиева).

109.Перспективы развития кредитных товариществ по Западно-Казахстанской области // Евразийская интеграция: роль науки и образования в реализации инновационных программ: мат. междунар. науч.-практ. конф. – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. - 2012. - Ч. II. - С. 442-447. (Соавт.: М. А. Габдуллина).

110.Система микрокредитования в Республике Казахстан // Актуальные проблемы торгово-экономической деятельности и образования в современных условиях: VII междунар. науч.-практ. конф. посвящ. 50-летию Оренбургского филиала РГТЭУ. - Оренбург. - 2012. - С. 203-210. (Соавт.: М. А. Габдуллина).

2013

111."Қаржы" пәнінен курстық жұмысты орындауға 5В050900-"Қаржы" мамандығының студенттеріне арналған әдістемелік нұсқау. - Орал : Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. - 2013. - 25 б. (Серіктес авторлар: А. О. Сейсекеев, К. Г. Дюсембиева).

2014

112.Модель новой мировой финансовой системы // Современные проблемы и тенденции развития внутренней и внешней торговли: междунар. науч. конф. (18-25 апр. 2014 г.). - Саратов : ССЭИ РЭУ им. Г. В. Плеханова. - 2014. - Ч. 2. - С. 10-18. (Соавт.: К. Г. Дюсембиева).

Статьи о профессоре С. Х. Бисенове

1. Бисенов Сагиндык Хамзиевич [Текст] : биобиблиогр. указатель литературы / отвеств. за вып.: А. Б. Есенаманова, сост.: Р. Г. Абдулова, Г. А. Кудабаяева. - Уральск : ЗКАТУ им. Жангир хана, 2011. - 44 с.
2. Краткий очерк (Краткая биографическая характеристика) научно-педагогической, организационной и общественной деятельности кандидата экономических наук, доцента С. Х. Бисенова // Заңғар. - 2011. - 15 сәуір. - С.2. К 75 летнему юбилею профессора С. Х. Бисенова.
3. Курманов А. Я. Учитель, пред именем Твоим ... / А. Я. Курманов // Заңғар. - 2011. - 15 сәуір. - С. 3. 75 лет кандидату экономических наук, доценту С. Х. Бисенову. Студенты и коллеги по прежнему ценят его как незаурядную личность.
4. Западно-Казахстанский аграрно-технический университет имени Жангир хана. Институт экономики, информационных технологий и профессионального образования ЗКАТУ имени Жангир хана. Юбилейный портрет профессора Бисенова // Приуралье. - 2021. - 6 апреля. - С.14.
5. Құттықтаймыз! // Заңғар. - 2016. - 18 сәуір. – Б. 8. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-ің ардагер ұстазы С. Х. Бисеновты құттықтау.

Именной указатель соавторов

Абджахманов М. М. 81
Абдрахманов М. М. 44
Айешева Г. А. 102, 104, 107
Анафияева Ж. А. 66
Ахметов К. Г. 12, 18, 22, 28, 31, 33, 64, 75, 77
Ахонова Г. К. 62
Бисенгазиев М. Б. 17, 18, 25
Бисенов Г. С. 76
Бисенов М. К. 84
Бозымов К. К. 52
Бримжаров А. К. 18
Вишневская А. П. 3, 19
Вишневский Н. Д. 12
Габдрахманов Е. Г. 18
Габдуллин Н. И. 50
Габдуллина М. А. 109, 110
Гравшенкова В. Б. 69, 71
Гришина С. Ф. 19, 24, 34, 35, 38, 41, 42
Даришев М. М. 32, 36
Джубаев С. Ш. 55, 56
Джубанышев Г. С. 51
Дюсембиева К. Г. 63, 111, 112
Есенгалиев Т. Е. 18
Жаненова С. М. 25, 33
Жаналиева Р. Г. 17
Жарылгасова В. П. 36
Жирова Г. В. 57, 58, 62, 63, 65, 72, 73, 79, 80, 81, 83
Жумаев Ж. Ж. 75, 77
Исалиев Г. 29
Искакова Б. Г. 61
Исмагулов В. Д. 18, 21, 22, 26, 27, 28, 31, 33
Ковель П. В. 12
Комаров С. Д. 53, 95, 101
Кульгейко В. П. 74
Курманова Г. Т. 57, 58, 65, 78, 97, 102, 103, 104, 107
Кусаинов М. 28
Макбузов С. М. 37
Манасова С. С. 54, 59, 79
Мансурова М. А. 17
Мендыбаев С. К. 33
Махметов Б. М. 49
Махмудов А. Д. 55, 56
Мурзашев Г. А. 15, 22, 28
Насамбаев Е. Г. 49
Пащенко Н. Н. 19
Салимбаева Ш. Д. 78
Самозвон В. П. 68
Сариева Г. М. 17
Сатканова Р. Г. 17
Сейсекеев А. О. 111

Сергалиева Р. Б. 99
Суербаев Ш. Х. 22, 26, 27, 28
Султанова З. Х. 97, 102, 103, 104, 105, 107
Толебаева Б. Т. 36
Турдалиев Н. У. 26
Урынгалиева А. А. 108
Утешова Ж. С. 99
Шамгонов А. Ш. 2, 4, 24, 35, 38, 41, 42, 44, 50, 61
Фетисов В. Д. 51, 54, 59
Фудина А. В. 1, 7, 8
Хамиев С. Х. 47

Содержание

Предисловие.....	3
Краткий очерк научной и общественной деятельности кандидата экономических наук, профессора С. Х. Бисенова.....	4
Основные даты жизни и деятельности кандидата экономических наук, профессора С. Х. Бисенова.....	7
Поздравления ЮБИЛЯРУ от коллег, друзей.....	8
Список научных трудов кандидата экономических наук, профессора С. Х. Бисенова.....	25
Статьи о профессоре С. Х. Бисенове.....	34
Именной указатель соавторов.....	35